Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • № 186 (9682). • 1989 йил 3 октябрь • сешанба • Баҳоси 3 тийин.

УЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ XVII ПЛЕНУМИНИНГ ҚАРОРИ

Ўзбекистон Компартиясининг навбатдаги XXII съездини чақириш ҳақида

I. Ўзбекистон Компартиясининг навбатдаги XXII съезди 1990 йил август—сентябрь ойларида чақирилсин.

II. Қуйидаги кун тартиби тасдиқлансин:

1. КПСС XXVII съезди, XIX Бутуниттифоқ конференцияси қарорлари қандай бажарилаётганлиги ва Ўзбекистон Компартиясининг вазифалари тўғрисида. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг ҳисоботи.

2. Ўзбекистон Компартияси Ревизия комиссиясининг ҳисоботи.

3. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Ревизия комиссиясини сайлаш.

III. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюросига съездолди ҳисобот-сайлов кампаниясини ўтказиш муддатлари, съезд делегатлари вакиллиги нормаси ва уларни сайлаш тартиби ҳақидаги таклифларни тайёрлаш ҳамда бу таклифларни Марказий Комитет пленуми муҳокамасига киритиш вазифаси топширилсин.

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг пленуми тўғрисида

ИНФОРМАЦИОН БИЛДИРИШ

1989 йил 30 сентябрь куни Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг XVII пленуми бўлди. Марказий Комитетнинг Агросаноат комплекси масалалари комиссиясининг раиси, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари Д. Д. Берков «Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети XI пленумининг республикада аҳолини озиқ-овқат билан таъминлашни яхшилашга, қишлоқ хўжалик маҳсулотларини сақлаш ва қайта ишлаш базасини ривожлантиришга оид қарорлари қандай бажарилаётганлиги ҳақида» доклад қилди.

Пленум ташкилий масалаларни кўриб чиқди.

Ш. З. Қамолхўжаев Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг СССР Министрлар Совети ҳузуридаги доимий вакили этиб тайинланиши муносабати билан пленум уни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари ва Бюро аъзоси, Марказий Комитетнинг Ижтимоий-иқтисодий ривожланиш масалалари комиссияси раиси вазифаларидан озод қилди.

Пленум Ўзбекистон ССР Давлат агросаноат комитети ўқув юртлари ва ташқи алоқалар бош бошқармасининг бошлиғи А. И. Икромовни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг аъзоси, Марказий Комитет секретари ва Бюро аъзоси этиб сайлади. Тошкент область партия комитетининг иккинчи секретари бўлиб ишлаган Р. А. Попов Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг аъзоси, Марказий Комитет секретари ва Бюро аъзоси этиб сайланди.

Пленум Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи секретари А. И. Фозилбековни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюроси аъзолигига номзод этиб сайлади.

Республикадан жўнаб кетганликлари муносабати билан Фарғона область партия комитетининг собиқ иккинчи секретари А. В. Козирь Марказий Комитет аъзоси вазифасидан, Фарғона область партия комитетининг ташкилий-партиявий ишлар ва кадрлар билан ишлаш бўлимининг собиқ мудири В. И. Балала Марказий Комитет аъзолигига номзод вазифасидан озод этилдилар.

Пленум Д. Д. Берковни Марказий Комитетнинг Ташкилий-партиявий ишлар ва кадрлар билан ишлаш масалалари комиссиясининг аъзоси этиб сайлаб, уни Марказий Комитетнинг Агросаноат комплекси масалалари комиссияси раиси вазифасидан озод қилди. А. И. Икромов ана шу комиссия раиси этиб сайланди.

Пленум Р. А. Поповни Марказий Комитетнинг Ижтимоий-иқтисодий ривожланиш масалалари комиссияси раиси этиб сайлаб, уни Марказий Комитетнинг Ташкилий-партиявий ишлар ва кадрлар билан ишлаш масалалари комиссиясининг аъзоси вазифасидан озод этди.

Пленум Ўзбекистон Коммунистик партиясининг XXII съездини 1990 йилнинг август-сентябрь ойларида чақириш тўғрисида қарор қабул қилди.

Пленумда Ўзбекистон ССР Олий Совети ва халқ депутатлари маҳаллий Советларига сайловлар муносабати билан Ўзбекистон Компартиясининг ҳаракат дастурини ишлаб чиқиш тўғрисида қарор қабул қилинди.

Муҳокама этилган барча масалалар юзасидан музокараларда Наманган область партия комитетининг биринчи секретари Б. А. Алламуродов, Бухоро область Вобкент районидаги Қалинин номли колхоз раиси М. Наврўзова, Сурхондарё область Гагарин районидаги «Искра» совхози директори П. Худоёров, Қорақалпоғистон АССР Мўйноқ районидаги «Амударё» колхозининг балиқчиси У. Утегенов, «Мухбир»-«Корреспондент» журналининг муҳаррири Г. Г. Неклесса, Ўзбекбирлашув правлениесининг раиси О. Маҳмудов, Ўзбекистон ССР дон маҳсулотлари министри А. Муталов, Ўрта Осиё темир йўли бошлиғи Н. А. Белогуров, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари, республика Давлат агросаноат комитетининг раиси И. Ҳ. Жўрабеков, Бухоро область партия комитетининг биринчи секретари Д. С. Ёдгоров, Тошкент область Тошкент районидаги «Ўзбекистон ССР 50 йиллиги» колхозининг сут соғувчиси М. Исоқова, Тошкент область Ўрта Чирчиқ районидаги Охунбобоев номли колхоз раиси М. Рўзматов, Наманган область ижроия комитетининг раиси Б. Ж. Ҳакимов, Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи секретари А. И. Фозилбеков, Ўзбекистон қийин эрийдиган ва ўтга чидамли металлар комбинатининг директори П. С. Мақсудов, Тошкент областидаги Янгиобод 2-кон бошқармаси директори Г. Х. Сидаков, В. И. Ленин номли Ўзбекистон металлургия заводи пўлат эритувчиси И. А. Манданов, Ўзбекистон ССР Давлат статистика комитетининг раиси Ш. Ҳожимуродов ўртоқлар сўзга чиқдилар.

Пленум муҳокама этилган масалалар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари И. А. Каримов пленумда якунловчи нутқ сўзлади.

Пленум ишида КПСС Марказий Комитетининг масъул ходими В. Н. Лаврентьев иштирок этди.

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг XVII пленуми

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ XI ПЛЕНУМИНИНГ РЕСПУБЛИКАДА АҲОЛИНИ ОЗИҚ-ОВҚАТ БИЛАН ТАЪМИНЛАШНИ ЯХШИЛАШГА, ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК МАҲСУЛОТЛАРИНИ САҚЛАШ ВА ҚАЙТА ИШЛАШ БАЗАСИНИ РИВОЖЛАНТИРИШГА ОИД ҚАРОРЛАРИ ҚАНДАЙ БАЖАРИЛАЁТГАНЛИГИ ҲАҚИДА

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари Д. Д. БЕРКОВ доклади

Ўртоқлар!

Бизнинг республикамиздагина эмас, бутун мамлакатда ҳам вужудга келган ҳозирги ижтимоий-сиёсий вазиятда аҳолини озиқ-овқат билан таъминлаш масаласининг аҳамияти ҳаммага яхши маълум. Шу сабабли мазкур муаммонинг аҳамияти хусусида батафсил тўхтаб ўтишга зарурат йўқ. Фақат шуни айтиб ўтмоқчиманки, қайта қуришнинг асосий таркибий қисмлари бўлмиш иқтисодий ва сиёсий ислоҳотларнинг амалга оширилиши, умуман республикадаги маънавий-руҳий иқлим бу ишдаги кескинликни нақадар тез бартараф эта олишимизга бевосита боғлиқ бўлади. Хуллас, озиқ-овқат муаммосини ҳал этиш инсон кундалик ташвишларининг энг муҳим нуқтасидир, одамлар бу соҳада ўзгариш бўлишини кутавериб чарчашди. Шу сабабли КПСС Марказий Комитетининг кейинги Пленумларида, СССР халқ депутатлари съездида ва Олий Совет сессияларида мазкур муаммо диққат марказида турганлиги тасодифий ҳол эмас. Барча партия комитетлари ва халқ депутатлари Советларининг аниқ мақсадни кўзлаб олиб бораётган фаол ишлари озиқ-овқат маҳсулотларини кўпайтириш масаласини ҳал этишга бўйсундирилиши керак.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ўзининг XI пленумида республика партия, совет ва хўжалик органларининг аҳолини озиқ-овқат билан таъминлашни яхшилаш соҳасидаги энг муҳим вазифаларини белгилаб берди, бу ишнинг энг муҳим соҳаларидаги ҳамда уни ташкилий-сиёсий воситалар билан таъминлаш борасидаги чора-тадбирларнинг бутун бир мажмуини ишлаб чиқди. Ҳозир белгиланган вазифалар бажарилганлигининг бирон-бир аниқ-равшан якунларини чиқаришга ҳали вақт эрта бўлса ҳам, бироқ, бу вазифаларни амалга ошириш соҳасида вужудга келаётган тенденциялар, кадрларнинг топширилган ишга муносабати ва озиқ-овқат муаммосининг ўткирлиги ҳамон сақланиб қолаётганлиги мазкур масалани яна бир бор ушбу пленум муҳокамасига қўйишга мажбур этмоқда.

Марказий Комитетнинг XI пленуми бўлганидан буён орада бир йилдан кўпроқ вақт ўтди. Шу даврда республиканинг озиқ-овқат комплексида муайян ижобий силжишлар рўй бера бошлади, бу силжишлар озиқ-овқат маҳсулотлари ишлаб чиқаришнинг суръатлари аҳолининг кўпайишидан илдамлаб бораётганлигида, инвестиция сиёсати моҳият эътибори билан қайта кўриб чиқилганида, қишлоқ хўжалик маҳсулотларини сақлаш ва қайта ишлаш объектлари жадалроқ ишга туширилаётганида ва бошқа бир қанча йўналишларда ўз ифодасини топди.

Бироқ озиқ-овқат соҳасидаги аҳвол ҳақида КПСС Марказий Комитетининг 1989 йил март Пленуми талаблари нуқтаи назаридан фикр юритиладиган бўлса, республикада сарфланаётган куч-ғайратлар аҳолини озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш яхшиланмаяпти.

Шу ўринда ишларнинг бундай аҳволи — аввало кўпгина уқувсизлигимиз оқибати эканини айтиб ўтиш ўринлидир. Чунки биз белгиланган йўлни турмушга татбиқ эта олмаяпмиз, кўпгина партия ва совет кадрлари ишни тўғри ташкил эта олмаётганлиги айрим хўжалик раҳбарларининг ожизлиги, ҳатто баъзан фаолиятсизлиги оқибати эканлигини айтиб ўтиш керак. Буларнинг ҳаммасига кадрларнинг масъулиятни сезмаётганликлари сабаб бўлмоқда. Агар ҳар бир киши ўзининг аниқ-равшан иши билан шуғулланса, партия, совет ва хўжалик органларининг вазифалари аниқ-равшан белгилаб қўйилса, сиёсий системамизнинг барча бўғинлари, шу жумладан жамоат ташкилотлари ҳам фаол ишлаб турса, шундагина масъулиятни сезиш ҳисси пайдо бўлади. Ниҳоят, кадрлардан қаттиқ жавоб талаб қилинса, сайлаб қўйилган партия органларининг ҳамма аъзолари, ҳар бир коммунист озиқ-овқат соҳасидаги долзарб масалаларни ҳал этишга астойдил киришсалар, шундагина масъулият ҳисси пайдо бўлади.

Марказий Комитетнинг XI пленумида биринчи галдаги вазифа сифатида республикада қишлоқ хўжалик маҳсулоти сақланадиган ривожланган базани ва уни қайта ишлайдиган қувватларни барпо этиш, шу тариқа далаларда ва фермаларда етиштирилган жамики маҳсулот истеъмолчига яхши ҳолатда етиб боришига эришиш талаб қилинган эди. Томорқа участкаларини ва якка тартибдаги уй-жой қурилишини кенгайтириш юзасидан яқинда қабул қилинган қарор муносабати билан бу муаммонинг ҳал этилиши янада каттароқ аҳамият касб этмоқда. Чунки ҳозир республикада етиштирилаётган 5 миллион тоннадан кўпроқ мева-сабзавот, узум ва картошканинг 25—30 фоизи ёки етиштирилган маҳсулотнинг қарийб 1,5 миллион тоннаси уни ташиш, сақлаш ва қайта ишлаш вақтида нобуд бўлмоқда. Шу нобудгарчиликнинг лоақал ярмиси тугатилиши озиқ-овқат ресурсларини 600—800 минг тонна миқдорида кўпайтириш имконини берур эди. Бу эса экинзорларни 50—60 минг гектар кенгайтиришга тенг бўлур эди.

Аммо бир қанча областларда қайта ишлаш саноатини ва сақлаш базасини ривожлантириш белгиланганидек муносиб равишда жадал олиб борилмаяпти. Иқтисодият нуқтаи назаридангина эмас, айни вақтда сиёсий нуқтаи назардан ҳам бениҳоя муҳим бўлган шу масалага партиявий раҳбарликнинг даражаси ҳамон жуда пастлигича қолмоқда.

Партия комитетлари ва хўжалик идоралари кўраётган чора-тадбирлар саноатнинг озиқ-овқат тармоқлари корхоналарни қуриш ва реконструкциялаш ишини сезиларли равишда яхшилаётгани йўқ. Кўпгина муҳим объектларда қурилиш-монтаж ишлари планлари барбод бўлмоқда. Уларни ишга тушириш муддатлари кечикиб кетмоқда, буюртмачи корхоналар билан пудратчи қурилиш ташкилотлари баҳамжиҳат ҳаракат қилмаяптилар. Натижада 1988 йилда ва шу йилнинг биринчи ярмида мазкур ишлар учун кўзда тутилган капитал маблағлардан 17 миллион сўми фойдаланилмай қолди.

Бултур қурилиш ишларини ташкил этишдаги камчиликлар сабабли, объектлар моддий ресурслар, асбоб-ускуналар билан таъминланмаганлиги оқибатида чорвачилик маҳсулотларини қайта ишлайдиган қувватларни ва балиқ боқиб, семиртириладиган кўл-ҳовузларни ишга тушириш планлари барбод бўлди. Қашқадарё, Самарқанд, Сирдарё областларида сабзавот-мева омборлари қурилиши учун кўзда тутилган маблағлар ўзлаштирилмай қолди, Тошкент шаҳрида 17 минг тонналик мева-сабзавот омборларини ишга тушириш плани бажарилмади. Тегирмонларни ва омихта ем корхоналарини қуриб битказишда жуда орқада қолиб кетилди, уларни ишга тушириш планлари 77 ва 55 фоиз бажарилди.

Бу йил ҳам иш яхши бораётгани йўқ. Йилнинг биринчи ярмида озиқ-овқат саноати корхоналарини ва мева-сабзавот омборларини қуришда бажарилган ишларнинг ҳажми йиллик планнинг учдан бир қисмига тўғри келди. Пудрат ишларини ташкил этишнинг даражаси пастлиги, асбоб-ускуналар билан, махсус материаллар билан таъминланмаганлиги оқибатида Шаҳрисабзда болалар таоми учун консервалар ишлаб чиқарадиган цех, «Назарбек» совхозида кичик консерва цехини қуриш, Андижон консерва заводини ва «Тошкентвино» комбинатини реконструкциялаш режалари бажарилмай қолди. Қорақалпоғистон АССРда шу йилнинг саккиз ойи ичида омборлар қуриш учун ажратилган маблағ 70 фоиздан камроқ, Хоразм областида эса бор-йўғи 43 фоиз бажарилди.

Шу йилнинг охирига борганда совутадиган омборларга бўлган эҳтиёж ҳисоб-китобдаги 1 миллион 60 минг тонна бўлгани ҳолда биз ҳамма системаларда салкам 700 минг тонна ҳажмли омборларга эга бўламиз. Шунга қарамай, республика савдо министрлиги, «Узбекэнерго» ва «Узсортсемовощ» бирлашмалари омборлар қурилиши билан яхши шуғулланмаяптилар, ҳукуматнинг омборларни ишга тушириш юзасидан белгилаб берган топшириқларини доимо барбод қилиб келмоқдалар.

Республика кенгашларида, матбуотда, шунингдек Марказий Комитетнинг XI"I пленумида Каттақўрғондаги болалар учун мева-сабзавот консервалар ишлаб чиқарадиган ва 1984 йилда бошланган заводнинг қурилиши чўзилиб кетганлиги танқид қилинган эди. Аммо Ўзбекистон ССР давлат қурилиш ишлари комитети (ўртоқ Т. Боймиров) билан Самарқанд область ижроия комитети (ўртоқ Т. Р. Қиличев) бу объект қурилишини жадаллаштириш учун амалда ҳеч нарса қилмаяптилар. Шу йил учун планда 5,7 миллион сўм капитал маблағ ажратилгани ҳолда йилнинг биринчи ярмида атиги 770 минг сўм ёки 27 фоиз маблағ ўзлаштирилди. Ўзбекистон ССР давлат агросаноат комитети билан давлат қурилиш ишлари комитетининг коллегиялари, Самарқанд область партия комитети бу аҳволга бефарқ қарамоқдалар, шу муҳим объект қурилиши барбод этилгани учун жавобгар раҳбарларнинг ишига принципиал баҳо бермаяптилар. Ишга бундай муносабатни партиявий жиҳатдан қаттиқ қораламоқ керак.

Самарқанд область партия комитетининг, область ижроия комитетининг умуман қишлоқ хўжалик маҳсулотларини қайта ишлаш базасини ривожлантириш масалаларига бундай қараши кишини ажаблантиради. Областда мева-сабзавот хом ашёси ва узумнинг анча резервлари борлиги, улар асосан шаҳарларда жойлашган йирик корхоналарда қайта ишланаётганлиги маълум. Кейинги йилларда область колхоз ва совхозларида биронта консерва цехи қурилмади, қурилаётганларини ишга тушириш муддати ўн учинчи беш йилликнинг охирига қолдирилди. Сабзавот омборлари қурилиши назоратсиз қолган, қурилиш-монтаж ишлари планлари барбод бўлган, йилнинг биринчи ярмида бу ишларнинг йиллик ҳажмидан атиги 22 фоизи бажарилган.

Бугун «Узагрострой» ташкилотларига ҳам қаттиқ таъна қилмоқ керак. Унинг пудратчи ташкилотлари озиқ-овқат саноатининг 34 объектидан 14 тасида белгиланган қурилиш-монтаж ишлари планларини бажармаяпти. Саккизта объектда эса йилнинг биринчи ярмида мутлақо иш қилинмади.

Қайта ишлаш саноати қурилишларида бундай ёндашувга йўл қўйиб бўлмайди. Ўзбекистон ССР давлат қурилиш ишлари комитети, «Узагрострой» бирлашмаси, монтаж ташкилотлари озиқ-овқат тармоқларини ривожлантиришга муносабатни тубдан ўзгартиришлари, партия билан ҳукуматнинг бу объектлар биринчи галдаги энг муҳим қурилишлар деб ҳисобланиши керак, деган талабини оғишмай бажаришлари лозим.

Область, шаҳар ва район партия комитетлари қайта ишлаш тармоқларида капитал маблағларни ўзлаштириш устидан кундалик назорат системасини йўлга қўйишлари керак. Бу соҳада белгилаб қўйилган планларнинг бажарилишини озиқ-овқат муаммосини ҳал этиш соҳасидаги энг муҳим хўжалик-сиёсий вазифалардан бири деб билиш лозим.

Қайта ишлаш объектларини қуриш ва реконструкциялашни жадаллаштириш заруратини тақозо этадиган яна бир сабаб шуки, кейинги вақтларда сабзавот, мева ва узум етиштиришни кўпайтириш имкониятлари анча ошди. Аввало бу, юқорида айтиб ўтилганидек, шахсий ёрдамчи хўжаликларнинг кенгайиб бораётганлиги, шунингдек, ижара муносабатлари ва меҳнатнинг кооператив шакллари жорий қилинаётганлиги билан боғлиқдир. Ҳисоб-китобларга кўра, яқин икки-уч йилда мева-сабзавот маҳсулотлари ва узум етиштириш барча категориядаги хўжаликларда 20—25 фоиз ёки қарийб 600 минг тонна миқдорида кўпаяди. Унинг камида ярмиси қайта ишлаш учун топширилади, деб тахмин қилинмоқда. Бинобарин, шу давр ичида консерва заводлари ва цехларининг қувватлари камида 1,5 баравар кўпайиши керак. Шу билан бирга топшириладиган ҳамма маҳсулотни қабул қилиш ва қайта ишлашни улар кўплаб келтириладиган пайтда ташкил этишни кўзда тутиш зарур.

(Давоми 2-бетда)

Тошкент область савдо, умумий овқатланиш ва маиший хизмат соҳаларининг барча ходимларига

МУРОЖААТ

ҲУРМАТЛИ ҳамкасблар, қадрли дўстлар!

Бу йилги мавсум қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари учун ҳар қачонгидан ҳам мураккаб келди. Сув тақчиллиги, кўкламги бемаврид совуқ, ҳавонинг дам исиб-дам кескин совиб туриши 1989 йил ҳосили тақдирини хавф остида қолдирди. Об-ҳавонинг ана шундай инжиқликлари оқибатлари ўрнини тўлдириш учун деҳқонлар тинимсиз кўп куч-ғайрат сарфлашга мажбур бўлдилар. Вазиятни тўғри англаган дала меҳнаткашлари вақт билан ҳам ҳисоблашмай, ташаббусни бир неча бор ошириб ишладилар. Шу туфайли далаларда мўл ҳосил етиштиришга муваффақ бўлинди. Бироқ ҳаммага маълумки, ҳосилнинг пишиб етилиши анча орқага сурилди.

Ҳозир ҳосилни тез ва нобуд қилмасдан йиғиб олишдан бўлак муҳимроқ иш йўқдир. Бу умумхалқ иши бўлиб, ҳамма бир ёқадан бош чиқариб уюшқоқлик билан меҳнат қилгандагина муваффақиятга эришиш мумкин. Биз, савдо, умумий овқатланиш ва аҳолига маиший хизмат кўрсатиш соҳаси ходимлари ҳам олдинда турган ана шу давлат аҳамиятига молик вазифага ўз ҳиссамизни қўшмоғимиз зарур.

Пахта йиғим-терими билан банд бўлган кишилар ҳеч қандай камчилик ва етишмовчиликни сезмасликлари зарур. Ҳар бир теримчи истаган пайтида озиқ-овқат маҳсулотлари, кийим-кечак, пойабзал, шахсий гигиена ва бошқа кенг истеъмол молларини харид қила олиши тўғрисида кўнгли тўқ бўлмоғи лозим. Шунингдек, кундалик маиший хизмат кўрсатилиши борасида ҳам ташвишланмаслиги лозим. Агар шароит талаб этса, биз кеча-ю, кундуз ишлаш усулига ўтишимиз мумкин. Токи пахтакорлар ва уларга ёрдамга чиққан ҳашарчилар аниқ ишонсинларки, уларнинг буюртмалари энг қисқа муддатларда сўзсиз бажарилади.

Автодўконлар ҳамда кийим-кечак, пойабзалларни ремонт қилиш бўйича кўчма устахоналар, шунингдек, дала айланадиган сартарошлар зиммасида ҳар қачонгидан ҳам тиғиз вазифалар турибди. Шунинг учун улар аввалдан тайёргарлик кўриб ишга киришишлари лозим. Дала шийпонларидаги сотувчисиз дўконда зарур турдаги маҳсулотларнинг ҳаммаси муҳайё қилиниши керак.

Қадрли ўртоқлар! Пахтакорларнинг иш кайфиятлари, йиғим-терим кампаниясининг муваффақиятли ўтиши, аввало бизнинг уларга нисбатан эътиборли бўлишимиз, талаб-истакларини виждонан бажаришимиз, умуман, ўз ишимизни нақадар аниқ ташкил этишимизга кўп жиҳатдан боғлиқдир. 1989 йил пахта йиғим-терим мавсуми биз, савдо, умумий овқатланиш ва маиший хизмат кўрсатиш соҳаси ходимлари учун алоҳида меҳнат фронтидир.

Ҳурматли ҳамкасблар, биз Сизларга мурожаат қилиб, ўзингизнинг бутун куч-ғайратингизни, тажриба ва билимингизни область пахтакорларига хизмат кўрсатиш юзасидан тузилган тадбирларнинг муваффақиятли бажарилишига сафарбар этишга чақирамиз.

О. АБДУҚОДИРОВА,
меҳнат ветерани, Оққўрғон район матлубот жамиятига қарашли Октябрь қишлоқ матлубот жамиятининг 5-магазини мудири.

К. ШЕЛЬДЯЕВА,
Ўзбекистон ССР хизмат соҳасида хизмат кўрсатган ходим, область матлубот жамиятининг Октябрь районлараро базаси директори.

А. ТЕМИРОВ,
Бўка район матлубот жамияти Ҳамза қишлоқ матлубот жамиятига қарашли автомагазин ҳайдовчи-сотувчиси.

А. КОГАЙ,
Ғалаба район матлубот жамиятига қарашли хўжалик ҳисобидаги 1-умумий овқатланиш идорасининг катта ошпази.

Т. МИРЗАКАРИМОВ,
Ўрта Чирчиқ район матлубот жамияти аҳолига маиший хизмат кўрсатиш идораси директори.

Х. МУСТАФОҚУЛОВ,
Бўка район матлубот жамияти сартароши.

ОБЛАСТИМИЗ РАЙОНЛАРИДА ПАХТА ТАЙЁРЛАШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА 2 ОКТЯБРГАЧА БЎЛГАН

МАЪЛУМОТ

(планга нисбатан процент ҳисобида).

Биринчи устун — районлар; иккинчи устун — бир кунда тайёрлангани; учинчи устун — мавсум бошидан буён; тўртинчи устун — машина терими — бир кунлик; бешинчи устун — мавсум бошидан буён.

Пискент	5,65	32,86	6,57	28,36
Оққўрғон	5,40	22,65	6,79	20,39
Бўка	4,86	22,55	5,92	22,07
Бекобод	4,40	22,23	4,68	16,32
Ўрта Чирчиқ	5,38	19,84	5,79	21,63
Чиноз	2,83	17,02	2,35	4,64
Коммунистик	3,75	12,10	4,61	14,88
Янгийўл	1,81	10,27	0,88	2,68
Ғалаба	1,14	2,81	1,00	2,56
Область бўйича:	4,09	18.84	4,56	15,90

БИР ТОННАДАН ОШДИ

ПАХТА йиғим-теримида Чиноз райони хўжаликлари ўртасида Навоий номли колхоз деҳқонлари пешқадамлик қилмоқдалар. Асосан уруғлик пахта етиштиришга ихтисослашган бу колхоз қабул пунктларига кунига йиллик планнинг 1—1,5 проценти миқдорида ҳосил етказиб бермоқда.

Колхознинг Собит Азимов бошчилик қилаётган бригадаси аъзолари, айниқса, мўл ҳосил етиштирдилар. Улар 60 гектар ернинг ҳар гектаридан 32 центнердан хом ашё топшириш учун курашмоқдалар.

Чевар теримчилар ўртасида ташкил этилган мусобақада Мўътабар Раҳимова ва Ойша Мирусмоновалар олдинда бориб, юқори натижаларга эришмоқдалар. Кунига хирмонга 130-150 килограммдан пахта тўкишмоқда. Уларнинг ҳар бири уйган хирмон 1 тоннадан ошди.

Шунингдек, колхознинг Тўхтамурод Соаталиев бошчилик қилаётган бригадаси аъзолари ҳам 65 гектар майдондан 32 центнердан «оқ олтин» топширишга ҳаракат қилмоқдалар.

Колхознинг 700 гектарлик пахта даласида йиғим-терим кун сайин кучаймоқда.

Т. ТЎҚЛИБОЕВ.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ XI ПЛЕНУМИНИНГ РЕСПУБЛИКАДА АҲОЛИНИ ОЗИҚ-ОВҚАТ БИЛАН ТАЪМИНЛАШНИ ЯХШИЛАШГА, ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК МАҲСУЛОТЛАРИНИ САҚЛАШ ВА ҚАЙТА ИШЛАШ БАЗАСИНИ РИВОЖЛАНТИРИШГА ОИД ҚАРОРЛАРИ ҚАНДАЙ БАЖАРИЛАЁТГАНЛИГИ ҲАҚИДА

(Давоми. Боши 1-бетда).

иш шундай йўлга қўйилсинки, маҳсулот оммавий равишда топшириладиган пайтда заводлар ва цехларда навбат кутиб турилмасин, ҳозир биз айни шу соҳада жуда катта нобудгарчиликка йўл қўймоқдамиз.

Ҳозирча бизда кичик консерва цехларини ва омборларнинг шохобчаларини бевосита хўжаликларда жадал ривожлантириш иши авж олдириб юборилгани йўқ. Тошкент, Андижон ва Наманган областлари бу ишда яхши тажриба орттирганлар, улар маҳаллий ремонт ва машинасозлик корхоналарини, моддий-техника таъминоти идораларини, лойиҳа ва конструкторлик бўлинмаларини сафарбар этиб, кейинги бир ярим йил ичида колхоз ва совхозларда мева-сабзавот консервалари ишлаб чиқарадиган 23 та корхона барпо эта олдилар. Бироқ, республиканинг бошқа жойларида уларнинг тажрибасидан ўрганмаяптилар. Ҳозир мазкур тажрибадан кенг фойдаланиш билан бирга якка тартибдаги лойиҳаларни ва лойиҳалаш учун лимитларни кутиб турмай, хом ашё ресурслари мавжуд бўлган ҳамма жойда айни бир вақтда типовой лойиҳалар асосида кичик цехлар қуришга киришиш, бу иш учун мавжуд бинолар ва иншоотлардан фойдаланиш, керакли асбоб-ускуналарни сотиб олишда имкони борича омилкорлик кўрсатиш зарурлиги равшан. Бу соҳада ҳам партия комитетлари билан халқ депутатлари маҳаллий Советлари ташкил этувчи куч бўлиб майдонга чиқишлари керак.

Агар 1989—1991 йилларда бевосита хом ашё минтақаларида жами 270—300 миллион шартли банка консерва тайёрланадиган қайта ишловчи заводлар ва цехлар қура олсак, дала маҳсулотларидан фойдаланишни тубдан яхшилаш мумкин бўлади. Вазифа жўн бўлмаса ҳам, бемалол бажарса бўлади. Область агросаноат комитетлари пахта, сабзавот экинларининг таркиб топаётган нисбатини ва колхозчилар ҳамда совхоз ишчилари томорқаларининг кенгаётганини ҳисобга олиб, областлар, районлар ва хўжаликларда қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ресурсларини аниқлаб чиқсалар ва шу маҳсулотни асраш ҳамда қайта ишлаш учун қувватларни ишга солишни шунга яраша белгилаб чиқсалар, тўғри бўлур эди. Республика давлат план комитети ва республика Министрлар Советининг бўлимлари, Ўзбекистон ССР моддий-техника таъминоти давлат-комитети, «Узагрострой» бирлашмаси мазкур программаларни яна бир бор батафсил кўриб чиқишлари ҳамда қурилиш ва маблағ билан таъминлаш планларига тегишли тузатишлар киритишлари керак. Ишни шундай йўлга қўйишимиз керакки, ҳар бир область ва ҳар бир районда ўз территориясида қайта ишлаш саноатини ривожлантиришнинг реал комплекс плани бўлсин.

Шуни рўй-рост айтиш керакки, республиканинг партия, совет ва хўжалик органлари корхоналар ва хўжаликларнинг раҳбарларига мавжуд ишлаб чиқариш қувватларидан фойдаланиш борасида зарур талабчанлик қилмаяптилар. Меҳнат коллективларига ишлаб чиқаришда тартиб ўрнатишда ва ишни аниқ ташкил этишда амалий ёрдам кўрсатилаётгани йўқ. Ғиждувон консерва заводида қувватлардан фойдаланиш коэффициенти бор-йўғи 40 процент! Киров номли агросаноат комбинатида 55 процент, Нукус, Андижон ва Наманангандаги консерва заводларида 72-74 процент атрофида бўлаётганига тоқат қилиб бўладими, ахир? Умуман консерва заводларида қувватлардан фойдаланиш масаласини пухта ўрганиб чиқиш керак. Бизда эски заводлар жуда кўп. Уларни реконструкция қилиш, ускуналарни алмаштириш лозим. Ҳар бир консерва заводи ҳузурида маҳсулотни асраш учун сиғими минг тонна бўлган иншоотлар қуриш керак.

Республика ҳукуматининг топшириғига биноан озиқ-овқат тармоқлари учун технология ускунаси тайёрлаши лозим бўлган машинасозлик корхоналари раҳбарларига ҳам талабчанлик қилинаётгани йўқ. Аслида министрлар Советининг шу масала юзасидан қарори назоратсиз қолди. Конкрет топшириқларнинг бажарилишини министрлар Советининг бўлимлари текширмаяптилар, шундай қилиб совет ходимларининг бунга яраша ташкилий иши ҳам йўқ. Корхоналар нинг партия ташкилотлари бу муҳим ишга бефарқ қарамоқдалар.

Масалан «Средазхиммаш» ишлаб чиқариш бирлашмаси республика Министрлар Советининг қарорига биноан, бу йил консерва саноати учун жуда зарур бўлган юзта автоклав тайёрлаши лозим эди. Аммо бирлашма топшириққа нисбатан масъулиятсиз муносабатда бўлди. Гарчи бирлашманинг бош директори ўртоқ О. А. Вартеванян 1988 йилдаёқ бир неча марта ваъда берган бўлса ҳам, мазкур ускуна тайёрланмади. Яқинда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Министрлар Советида бўлган суҳбат чоғида у автоклавлар ишлаб чиқаришга халал бераётган жиддий далил-исботларни айтиб бера олмади, йил охиригача фақат 20 та автоклав тайёрлаб берамиз, деб яна бир марта ваъда қилди. Ўртоқ Вартеванян ҳамда республикада донг таратган ана шу корхонанинг партия ташкилоти бундан тегишли хулоса чиқариб олиши ва ишни яқин орада ўнглаши керак, чоғи, акс ҳолда, йил якунларига кўра ана шундай муносабатга тегишли партиявий баҳо берилади. Бошқалар ҳам бу хусусда ўйлаб кўришлари керак. Бу, аввало, консерва саноати тармоғини қопқоқ ёпиш машиналари билан таъминлаши лозим бўлган «Ташсельмаш» (ўртоқ В. Д. Карлов) бирлашмасига дахлдордир.

Коммунист, ўртоқ В. А. Короткий бошчилик қилаётган Ўзбекистон ССР давлат агросаноат комитетининг моддий-техника таъминоти бўлинмаси чоғроқ қайта ишловчи корхоналарни зангламайдиган металл прокати, комплектловчи буюмлар билан таъминлаш вазифасини уддалай олмади. Республика моддий-техника таъминоти давлат комитети ва давлат план комитети раҳбарлари ҳам ана шу муҳим ишдан аслида четда турдилар, ҳолбуки, Ўзбекистонда озиқ-овқат тармоқлари учун технология ускуналари ишлаб чиқаришни ташкил қилиш масалаларини ҳал этишга улар бефарқ қараб турмасликлари керак эди.

Негадир бизда шундай нуқтаи назар қарор топдики, меҳнаткашларни озиқ-овқат билан таъминлаш масаласи фақат агросаноат комплексига тааллуқли-ю, бошқаларнинг юмуши эмас эмиш, гўё ана шу бошқаларда озиқ-овқатлар билан таъминланиши керак бўлган меҳнат коллективлари йўқдек. Ҳозир кўпчилик корхоналар хўжалик ҳисобини рўкач қилиб, агросаноат комплексини ривожлантиришга 10 фоизли ажратмаларни ҳам ўтказмаяптилар. Ниҳоят барча шуни аниқравшан уқиб олиши керакки, одамларни озиқ-овқат билан таъминлаш бу бирорбир идоранинг муаммоси бўлмай, қишлоқ ва шаҳарнинг умумий вазифасидир.

Комплекс монтаж-созлаш ишларини бажарадиган ягона ташкилотнинг йўқлиги омборлар ва қайта ишлаш корхоналарининг равнақига салбий таъсир этмоқда. Озиқ-овқат саноати объектларида бу ишни олти идорага қарашли тарқоқ, қуввати кам ташкилотлар бажармоқда. Бу ўринда Ўзбекистон ССР Министрлар Совети тармоқ бўлимлари (И. Умаров, С. А. Подоспеев ўртоқлар) тутган позицияга мутлақо тушуниб бўлмаяпти, бу бўлимлар мавжуд машинасозлик бўлинмалари, лойиҳа ва конструкторлик ташкилотлари негизида қишлоқ хўжалик маҳсулотини қайта ишлаш ва объектларни тахт қилиб топшириш учун комплекс линияларни ишлаб чиқиш ва тайёрлаш ҳамда монтаж қилиш бўйича ишлаб чиқариш бўғинини тузишнинг мақсадга мувофиқлигини аллақачон асослаб беришлари керак эди.

Ўртоқлар!

Илгари бўлганидек, ҳозир ҳам қайта ишловчи саноатнинг ишончли хом ашё базаси йўқ. Хўжаликлар билан қайта ишловчи корхоналар ўзаро муносабатларида сезиларли силжишлар бўлгани йўқ. Ҳозир худди илгари бўлганидек саноат корхоналари, колхоз ва совхозларнинг иштирокисиз улгуржи ярмаркада маҳсулот етказиб бериш юзасидан шартнома тузадилар, хўжаликлар эса корхоналарнинг савдо ташкилотлари билан тузган шартномаларини эътиборга олмай, экин-тикин планини тузадилар. Мева-сабзавот маҳсулотининг таркиб топган чакана нархлари ва шартнома нархлари прейскурант бўйича топшириш нархларидан анча баландлиги ҳам салбий таъсир этмоқда. Бунинг ҳаммаси шундан далолат бериб турибдики, давлат агросаноат комитети ва унинг жойлардаги органлари хўжаликлар ва қайта ишлаш корхоналари ходимларини пировард кўрсаткичлар, яъни тайёр озиқ-овқат маҳсулотининг сони, сифати ва тури учун рағбатлантириш борасида дурустроқ ишлар қилишаётгани йўқ.

Шунинг учун ҳам қайта ишлашга етказиб берилаётган сабзавотларнинг 95 фоизини помидор ташкил этади. Карам ва бодринг ўша ҳажмнинг юздан бирини ташкил этаяпти халос. Заводларга топширилаётган меванинг умумий ҳажмида олма салмоғи 86 фоизга етмоқда. Бунинг оқибатида катта идишлардаги помидор бўтқаси ва шарбати консерва саноати маҳсулотининг асосий қисмини ташкил этмоқда. Харидоргир бўлган тушликбоп ва яхна консервалар, тузламалар, компот, мураббо, қиём, тузланган бодринг ва аччиқ-чучук ишлаб чиқариш маҳсулот умумий ҳажмининг икки — уч фоизидан ошмаяпти.

Болалар учун мева-сабзавот ва консервалари кўпаймаяпти ва ишлаб чиқаришнинг умумий ҳажмида буларнинг салмоғи жуда паст. Айни вақтда, истак бўлса, биз турли консерваларнинг камида 40 хилини ишлаб чиқаришимиз мумкин, бунинг учун далада етиштирилаётган ҳосилдан оқилона фойдаланиш керак. Ҳозиргача ҳам маҳсулот етказиб беришда узилишлар бўлиб турибди. Бу эса консервалар ишлаб чиқаришнинг сусайишига олиб келмоқда. гўштни қайта ишлайдиган комбинатлар хом ашё билан бир маромда таъминланаётгани йўқ. Бу айниқса Термиз, Чирчиқ ва Андижонда яққол кўриниб турибди. Айни вақтда ана шу муаммоларни ҳал этиш учун бизда барча имкониятлар бор. Лекин жойларда бу муаммолар ўз вақтида ҳал қилинмаяпти.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XI пленумида партия комитетлари, Ўзбекистон ССР давлат агросаноат комитети раҳбарларининг диққат-эътибори озиқ-овқат хом ашёси ҳар томонлама қайта ишланмаётганига қаратилган эди. Афсуски, бу ишда амалий силжишлар бўлгани йўқ. Илгари бўлганидек ҳозир ҳам узум уруғининг фақат ўндан бир қисми ва помидор уруғининг бир фоизигина ёғ олиш учун жўнатилмоқда. Қолгани молга берилмоқда. Шундай қилиб, ҳар йили ёғнинг тақчил навларидан 2 минг тоннадан кўпроғи нес-нобуд бўлмоқда. Ғазалкент консерва заводида олма турупидан ва «Пахта» вино пунктида ғўза чаноғидан кондитер саноати учун қимматли маҳсулот — пектин тайёрлаш технологиясини ўзлаштиришга оид иш охирига етказилмади. Бу ерда ускуна ўрнатилган, лекин ҳозирча мўлжалдаги самара олинаётгани йўқ. Бу ишни жадаллаштириш керак. «Ўзбеклеҳ» ишлаб чиқариш бирлашмаси учун ҳам бу борада иш кўп бўлади.

Қишлоқ хўжалик маҳсулотини асраш ва ундан самарали фойдаланишда матлубот кооперацияси жиддий ўрин тутиши керак. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика ҳукуматининг «Ўзбекбирлашув» тайёрлаш тармоғини қайта ишлаш саноатини кенгайтириш тўғрисидаги топшириғига биноан ўн иккинчи беш йилликда бу соҳага 49 миллион сўм ажратиш мўлжалланган. Бу 1981—1985 йиллардагига нисбатан 1,5 баравар кўпдир.

Системадаги мазкур мақсадларга ажратилган капитал маблағлар дуруст ўзлаштирилмоқда, консерва заводларини ва сабзавот омборларини ишга тушириш уч йиллик топшириғи ошириб бажарилди.

Бироқ кооперация мева-сабзавот маҳсулотларини харид қилиш ва уларни қишлоқ жойларда қайта ишлашни кўпайтиришнинг мавжуд имкониятларидан етарли фойдаланмаяпти. Бу нима билан боғлиқ. Гап шундаки, Ўзбекбирлашув раҳбарлари (ўртоқ Маҳмудов), унинг марказий аппарати системада малакали мутахассисларнинг кўп минг кишилик отряди бўлгани ҳолда уларда социалистик омилкорликни тарбияламаяпти. Жойлардаги партия комитетлари ва совет органлари ҳам бу ишдан четда турибди. Ўзбекбирлашув саноати асосан жамият секторидаги қишлоқ хўжалик маҳсулотларини қайта ишлашга йўналтирилган, айтиш мумкинки, тайёрига айёр бўляпти, аҳолидан қишлоқ хўжалик маҳсулотларини харид қилиш билан биргина матлубот кооперациясининг ўзи шуғулланса ҳам, бу иш жуда ёмон бормоқда. Якка тартибдаги шахсий хўжаликларнинг деярли 70 проценти билан маҳсулот етказиб бериш юзасидан шартнома тузилмаган. 460 тадан кўпроқ қабул-тайёрлов пунктлари ҳамда тайёрловчиларнинг жуда катта штатига эга бўлган Ўзбекбирлашув хўжаликлардан маҳсулотнинг арзимас қисминигина сотиб олмоқда. Қишлоқ хўжалик маҳсулотларини қабул қилиб оладиган универсал тайёрлаш пунктлари жуда сусткашлик билан қурилмоқда, планлаштирилган 72 та ана шундай пунктдан йилнинг биринчи ярмида атиги 12 таси ишга туширилди.

Жуда катта имкониятга эга бўлган корхоналар, тайёрлаш идоралари қишга маҳсулот ғамлаб қўйиш — помидор, карам, бодринг ва шу каби маҳсулотларни тузлаш билан жуда ёмон шуғулланмоқда. Умуман Ўзбекистон бўйича ана шундай қишга ғамланган маҳсулотлар ҳажми 5—6 минг тоннадан ошмайди. Бунинг устига ана шу мақсадлар учун асосан сифатсиз хом ашё ишлатиляптики, бундай маҳсулотлар унча харидоргир эмас.

Ўзбекбирлашув ходимлари бозорлар фаолиятини яхшилаш хусусидаги умидларни ҳам оқламаяптилар. Республика ҳукумати бозорларни матлубот кооперацияси системасига топшириш тўғрисида қарор қабул қилаётганда хусусий кишиларга нисбатан соғлом рақобатни вужудга келтириш учун колхозлар, совхозлар ҳамда ўз ташкилотларининг бозорга қишлоқ хўжалик маҳсулотлари келтиришни кескин кўпайтиришни аниқ-равшан вазифа қилиб қўйган эди. Шунга қарамай, бозорлардаги аҳвол ўзгармаяпти. Маҳаллий Советлар ҳам бу масала билан шуғулланмаяпти. Колхозлар ва совхозлар сотаётган қишлоқ хўжалик маҳсулотлари улуши бозорда сотилаётган маҳсулотлар умумий ҳажмининг салкам 3 процентинигина ташкил этади, матлубот кооперацияси савдо-харид ташкилотлари улуши эса бундан ҳам камроқдир. Бозорда нарх-навонинг пасаймаётганлиги тасодифий эмас. Шаҳар бозорларида ортиқча ва сотилмай қолган мева-сабзавот маҳсулотларини қабул қилиб оладиган пунктларни барпо этиш учун ҳеч иш қилинмаяпти.

Турли-туман савдо-харид кооперативлари Ўзбекбирлашувнинг бўшанглигидан фойдаланиб, кўп миқдорда сабзавот, мева ва полиз экинлари маҳсулотларини ёлғон яшиқ гаплар билан республикадан ташқарига олиб чиқиб кетмоқда. Бунга мисоллар жуда кўп. Матлубот кооперацияси ходимларининг ишга бундай муносабатини оқлаб бўладими ахир?

Қишлоқ томорқаларида мева-сабзавот етиштириш кўпайиши кутилаётганлиги муносабати билан Ўзбекбирлашув, область матлубот союзлари раҳбарлари қабул қилиш—тайёрлаш пунктлари сонини, омборлар сиғимини кўпайтириш масаласини кўриб чиқишлари, бевосита шахсий хўжаликларда маҳсулотларни қабул қилиб олишни ташкил этиш чораларини изчиллик билан амалга оширишлари, деҳқончилик маҳсулотларини топшириш юзасидан колхозчилар ва совхоз ходимлари билан узоқ муддатли шартномалар тузишга оммавий равишда ўтишлари керак.

Республика давлат агросаноат комитетининг раҳбарлари ҳамда унинг Тошкент, Фарғона, Наманган ва бошқа бир қанча областлардаги идоралари мева-сабзавот маҳсулотларини ортиб жўнатиш базаларини ривожлантириш масалаларини эътибордан четда қолдирмоқдалар. Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг шу масала юзасидан қабул қилган қарори бажарилмай қолмоқда. Шу кунгача темир йўл станцияларининг атиги тўртдан бир қисми махсус тармоқ йўллар билан таъминланган. Юк ортиш—тушириш воситалари билан яхши жиҳозланмаганлик, рефрижератор вагонлар ўз вақтида етказиб берилмаслиги оқибатида биз жуда катта зарар кўряпмиз. Давлат агросаноат комитети (ўртоқ Р. Абдуллаев), Ўрта Осиё темир йўл бошқармаси (ўртоқ Н. А. Белогуров) бу ишни текшириб, биргаликдаги аниқ ҳаракат программасини белгилаб оладиган пайт аллақачон келган. Партия комитетлари, маҳаллий Советларнинг ижроия комитетлари ҳам бу муаммони алоҳида назорат остига олиб лойиҳалаш, ер ажратиб бериш, моддий-техника ресурслари билан таъминлаш масалаларини тезкорлик билан ҳал этишлари керак.

Бир қанча областларда партия комитетлари, хўжалик ташкилотлари, назорат органлари раҳбарларининг кўз олдида ёғи олинмаган сут маҳсулотлари ишлаб чиқаришда сут ресурсларидан ўринсиз фойдаланилмоқда, сифатсиз сут тайёрланмоқда. Сутнинг атиги 10 проценти, Сурхондарё ва Самарқанд областларида эса ундан ҳам камроғи қайта ишлашга совутилган ҳолда топширилмоқда. Товар сут фермаларидаги совутиш қурилмаларининг ярмига яқини ишламаяпти. Сут заводлари йилнинг биринчи ярмида 14 процент сутнинг сорти сифатсиз бўлса ҳам қабул қилдилар. Бундай сутнинг миқдори Сурхондарё областида 18, Самарқанд областида 45 ва Қорақалпоғистон АССРда 44 процентни ташкил этди. Фермалардаги сут сифатини аниқлайдиган кўп лабораториялар малакали кадрлар, асбоблар ва жиҳозлар билан таъминланмаган. Қорақалпоғистон АССР ва Сирдарё областидаги товар сут фермаларида ҳар 10 лабораториядан биттаси, Бухоро областида ҳар 3 лабораториядан биттаси ишламаяпти, бу аҳвол ҳеч кимни ташвишга солмаяпти.

Сифатсиз хом ашёдан фойдаланиш, шунингдек, технология интизомини бузиш кўп заводлар одамларда ҳақли равишда норозилик уйғотаётган ностандарт маҳсулот ишлаб чиқараётганининг асосий сабабидир. Иккиламчи хом ашё — сут зардобининг ярмидан кўпроғидан ҳали ҳам озиқ-овқат маҳсулотлари тайёрлашда фойдаланилмаяпти, бузоқларни боқишга сарфланмоқда. Бу муаммони ҳал қилиш билан шу вақтгача ҳеч ким асосли равишда шуғулланган йўқ. Республика давлат агросаноат комитети Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XI пленуми белгилаб берган тадбирларда кўзда тутилган бу йил новвойхоналар ва кондитер тармоқлари учун 100 тонна қуюлтирилган сут зардоби ишлаб чиқариш топшириғини бажармаяпти. Ёки кам сут маҳсулотлари кўпайтирилмаяпти. Натижада республикада бир тонна сутдан 215 сўмлик маҳсулот тайёрланмоқда, бу эса мамлакатнинг бошқа регионларидагига нисбатан анча кам.

Чорвачилик маҳсулотларини қайта ишлаш ҳам яхши такомиллаштирилмаяпти. Гўшт саноатида иккинчи категорияга кирадиган ичак-чавоқлардан озиқ-овқат маҳсулотлари тайёрлашда кам фойдаланилмоқда. Бу тармоқда Олмалиқ гўшт комбинати коллективининг иккиламчи маҳсулотларни тўла қайта ишлаш, улардан колбасалар, рулетлар ва бошқа тайёр маҳсулотлар ишлаб чиқариш илғор тажрибаси кенг тарқалмаяпти. Ҳолбуки, республика гўшт комбинатларида Олмалиқ тажрибасини жорий этиш ресурсларни тежайдиган технологияларни, маҳсулот чиқишининг илмий жиҳатдан асосланган нормаларини қўлланиш ҳисобига гўшт маҳсулотлари йиллик ўртача ресурсларини 3 минг тонна кўпайтиришга имкон берган бўлур эди.

Гўшт-сут тармоғидаги юқорида айтилган камчиликлар ва ҳал қилинмаган масалалар кўп жиҳатдан Ўзбекистон ССР давлат агросаноат комитети раисининг ўринбосари ўртоқ Х. И. Исканов уқувсизлик билан раҳбарлик қилгани, муаммоларни ҳал қилишда унинг ўринбосари ўртоқ В. Х. Одиловнинг принципсизлиги натижасидир. Ўзбекистон ССР давлат агросаноат комитетининг коллегияси топширилган иш соҳаси учун ана шу ўртоқлардан каттиқроқ талаб қилса бўларди.

Озиқ-овқат ресурсларини тўлдиришда балиқчилик тармоғи имкониятларидан жуда қониқарсиз фойдаланилмоқда. Беш йилликнинг уч йили мобайнида хўжаликни ривожлантириш учун 30 миллион сўм сарфланди, йилига 665 тонна балиқ етиштириш мумкин бўлган ҳовуз ва кўллар ишга солинди, лекин шу вақт ичида балиқ маҳсулотлари ишлаб чиқариш мутлақо кўпаймади. Балиқ етиштириш технологиясининг, маҳсулот ва омихта емни ҳисобга олишнинг бузилиши оқибатида Сурхондарё, Бухоро областлари ва Қорақалпоғистон АССРдаги ҳавзалардан олинаётган балиқ республикадаги ўртача даражадан 2—2,5 баравар кам бўлмоқда.

Ана шу областлар ва автоном республикадаги партия органлари ҳам, халқ назорати комитетлари ҳам, шунингдек «Узриба» республика бирлашмаси ҳам (ўртоқ У. К. Шукуров) сўнгги вақтгача ана шу ноноормал ва ҳеч нарса билан изоҳлаб бўлмайдиган тенденцияни ўрганиб чиқмаганликлари мутлақо тушунарсиздир. Ҳавзаларда балиқ маҳсулдорлигини ошириш озиқ-овқат ресурсларининг муҳим таркибий қисми бўлган балиқ маҳсулотини кўпайтиришнинг реал манбаи бўлиб турганига эътибор берилмаяпти.

Балиқни қайта ишлаш мутлақо ривожланаётгани йўқ. Мавжуд чоғроқ дудлаш цехларида асосан орик ва савдо шахобчасидан қайтиб келган балиқ қайта ишланмоқда, оқибатда маҳсулот сифати харидорга манзур бўлмаяпти. «Узриба» бирлашмасининг раҳбарлари тозаланган балиқ, ярим фабрикат ва кулинар маҳсулотлари ишлаб чиқаришни ташкил этишни сира-сира истамаяптилар.

Балиқ-сабзавот консервалари ишлаб чиқаришни анча кўпайтириш учун мавжуд имкониятлардан фойдаланилмаяпти.

Буларнинг ҳаммаси аҳолини балиқ маҳсулоти билан таъминлашга салбий таъсир этмоқда. Аҳоли жон бошига балиқ гўшти истеъмоли кўпаймаяпти ва йилига нари борса 5 килограммни ташкил этади, республикадаги ишлаб чиқариш ҳисобидан аҳоли жон бошига нари борса 2 килограммдан балиқ етказиб берилмоқда. Ўтган йили аҳоли жон бошига ҳисоблаганда, Фарғона ва Андижон областларида 400—600 граммдан тирик ва музлатилган балиқ, Қашқадарё ва Сурхондарё областларида эса атиги 300 граммдан ана шундай балиқ сотилди.

Табиий сув ҳавзаларидан балиқ хўжалиги мақсадлари учун дуруст фойдаланилмаяпти, колхозлар ва совхозларда балиқ боқиш учун ҳовузлар кам қазилмоқда. «Узриба» бирлашмаси шу ҳақда ғамхўрлик қилиши, барча областларда шартнома асосида биргаликдаги балиқчилик хўжаликлари тузиши, колхоз ва совхозларга балиқ увилдириғи, озуқаси ва балиқни механизациялашган усулда боқиш ва уни ташиш учун техника ажратиши керак. Ана шу имкониятлардан тўла фойдаланилса, 1990 йилда колхоз ва совхозларда кўл ва ҳавзалар балиғи ҳажмини 1000—1200 тоннага етказса бўлади. Ўртоқ У. К. Шукуров бундан зарур хулосалар чиқариб олиши керак.

Ахир коллектив уни тармоқ раҳбари этиб сайлаганида ундан умидвор бўлган эди.

Аҳолини нон ва нон маҳсулотлари билан таъминлашда ҳам камчиликлар бор. Катта имкониятларга эга бўлган новвойчилик корхоналари аҳолига бор-йўғи 5 — 6 хил нонни таклиф этмоқда. Шундай бўлса ҳам, тайёр маҳсулот, айниқса Қарши, Нукус ва Гулистон нон заводларининг тайёр маҳсулоти кўплаб бракка чиқарилмоқда. Қарийб бутун республикада нон ташиб келтириш графиги бузилмоқда. Айрим магазинларда эрталаб ва кечки пайт ҳамиша ҳам нон-булка маҳсулотлари сотиб ололмайсиз. Аҳолининг ёғли булкалар, тешиккулча ва парҳез таомларига талаби қондирилмаяпти.

Бунинг боиси шундаки, дон маҳсулотлари министрлиги (ўртоқ Муталов) ва савдо министрлиги (ўртоқ Комилова), ана шу министрликларнинг областлардаги бошқармалари новвойхоналар ва савдо корхоналарининг аниқ-пухта ўзаро ҳамкорликда ишлашига эришганлари йўқ. Уларнинг муносабатларида гражданларга савдо хизмати кўрсатишни яхшилаш учун биргаликда куч-ғайрат сарфлаш етишмаяпти. Қишлоқлардаги аҳвол бундан ҳам ёмон, Ўзбекбирлашув қишлоқда новвойхоналар ва кичикроқ тандир цехларини кўпайтириш топшириғини қониқарсиз бажармоқда, бунинг оқибатида сотилаётган маҳсулотнинг умумий ҳажмида ёпилган нон салмоғи камайиб бормоқда.

Агросаноат комплексини бошқаришни такомиллаштириш масалаларида қайта ишлаш тармоқлари ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишнинг катта резервлари бор, КПСС Марказий Комитетининг март Пленумида бу ҳақда алоҳида таъкидланган эди.

Ҳолбуки, сўнгги вақтда бошқарувни бир неча бор қайта тузиш озиқ-овқат тармоқларини ривожлантиришга фақат салбий таъсир этди. «Ўзбекистон» ва «Узпишепром» сингари республика бирлашмалари амалда қабул қилинган қарорлар ва кўрсатмаларнинг оқибатлари учун иқтисодий жиҳатдан жавобгар бўлмаган маъмурий зуғум ўтказиш органларигагина айланиб қолдилар. Ана шу бирлашмалар системасида ижара пудрати суст жорий этилмоқда, корхоналарнинг ихтиёрий уюшмалари тузилмаган, ишчилар ва мутахассисларни ўқитиш ҳамда уларнинг малакасини ошириш юзасидан зарур иш қилинаётгани йўқ.

Марказий Комитет бюроси яқинда республика агросаноат комплексини бошқариш системасини такомиллаштириш юзасидан таклифларни маъқуллади. Бу таклифларга кўра барча даражаларда бошқарувни демократиялаш ҳамда раҳбарликнинг маъмурий-буйруқбозлик усулларидан иқтисодий усулларга кескин ўтиш назарда тутилмоқда. Ушбу қарорни иложи борича тезроқ амалга ошириш, унинг узоқ вақт қоғозда қолиб кетишига йўл қўймаслик муҳимдир. Аммо шу билан бирга Марказий Комитетнинг агросаноат комплекси масалалари республика органида аграр муштарак фикрича, ягона комиссияси аъзоларининг сектор моддий-техника таъминоти ва қишлоқ хўжалик техникаси ремонти масалаларини жамлаш лозим бўлади.

Бу ўринда шуни ҳам унутмаслик кераккки, республика агросаноат комплексида бошқарув қайтадан тузилаётгани область бўғинларига аҳолини озиқ-овқат билан таъминлаш хусусида асосий вазифани юклайди, демак, кадрларнинг топширилган иш учун масъулияти ортади.

Ҳозир амалда эса планларнинг тиғизлигини камайтиришга интилиш бор, шундай қилиб, ҳатто умуман территорияларнинг жадал ижтимоий-иқтисодий тараққиёти манфаатларига ҳам, меҳнат коллективлари манфаатларига ҳам путур етказиб, раҳбарлар ҳаловатда яшаши учун шароит яратишга мойиллик бор. 1990 йил плани тайёрланаётганида бу айниқса яққол кўзга ташланди. Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети ва область ижроия комитетлари шундай таклифларни тақдим этдиларки, ҳисоб-китобларга кўра, ижтимоий сектордаги қишлоқ хўжалигининг ялпи маҳсулоти жорий йил планидагига нисбатан 500 миллион сўмлик камаяди. Бунинг устига, агар ана шундай ёндашувларга қўшиладиган бўлсак, колхозлар ва совхозларда иш ҳақи фонди 220—240 миллион сўм, фойда эса 90 —100 миллион сўм озаяди. Демак, даромадларнинг ўсиши ва қишлоқ аҳолиси фаровонлигининг юксалиши таъминланмайди.

Масалан, жойлардан олинган таклифларга кўра гўшт бўйича 1990 йилда чорва мол ва паррандани шундай ҳажмларда харид этишни белгилаб қўйиш мўлжалланадики, бу фақат беш йиллик планда кўзда тутилганидан кам бўлиб қолмай, бу йилги топшириқлардан ҳам пастдир. Гўштгина эмас, шу билан бирга сут, сабзавот ва бошқа озиқ-овқат маҳсулотларига доир аҳвол ҳам худди шундай.

Хуллас, ҳозирча кўпгина раҳбарларимиз тайёрга айёрлик кайфиятида бўлиб, ҳамма нарсани кимдир бошқа биров ҳал этиши керак ва биз ҳеч нарса қилмасак ҳам бўлаверади, деб ўйлашади. Ваҳоланки, кабинетда кутиб ўлтирмай, балки одамлар билан бирга ишни ташкил этиш билан шуғулланиш лозим. Ҳамма нарсани пухта ўйлаб кўриш ва фаол ташкилотчилик ишини авж олдириб юбориш, тўғри хўжалик сиёсатини ишлаб чиқишда одамларга ёрдам бериш зарур.

Савдо хизматини яхшилаш тўғрисида бир неча оғиз сўз. Харидорлар савдо ташкилотларининг ишида бирон-бир жиддий силжишларни сира ҳам сезаётганлари йўқ. Ҳолбуки магазин — ишимизни, бутун қайта қуришнинг боришини кўрсатиб турувчи кўзгудир, озиқ-овқат таъминотининг кўпгина соҳаларида танг вазият вужудга келди. Гўшт, сут, балиқ ва мева-сабзавот маҳсулотларининг анъанавий тақчиллиги қаторига картошка, қанд-шакар, кондитер маҳсулотлари, чой ва бошқа бир қанча энг зарур товарлар қўшилди. Бунда энг аввало маҳсулот етиштирувчиларнинг айби бор, албатта, улар ҳақида айтиб ўтилди. Лекин савдонинг ўзида ҳам ҳамон кўпгина камчиликлар мавжуд. Бир қанча товарларнинг тақчиллиги шароитида Ўзбекистон ССР савдо министрлиги (ўртоқ Комилова) жойларда савдони такомиллаштиришга доир ишларга бошчилик қилмаяпти, бозор фондлари тўғри тақсимланиши, аҳолига хизмат кўрсатиш маданияти, ҳар хил салбий ҳодисаларга чек қўйилиши устидан етарлича назоратни амалга оширмаяпти.

Шу йил мобайнида ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари 5 мингга яқин савдо ва умумий овқатланиш корхоналарини текшириб салкам 4 мингта ҳуқуқ бузилиши ҳолларини аниқладилар, буларнинг аксарияти давлат ва жамоат мулкини талон-торож қилишдан иборатдир. Харидорларни алдаш ва уларнинг ҳақидан уриб қолиш ҳоллари 1640 марта, молларни омборларнинг ўзида сотиш ҳоллари 187 марта, молларни чайқовчиларга пуллаш ҳоллари 82 марта фош этилди ва бошқа ҳоллар ҳам аниқланди. Текширишлар чоғида ҳуқуқни бузиш ҳолларининг атиги йигирмадан бир қисми назарга тушаётганлиги эътиборга олинса, республикада ана шундай салбий ҳолатларнинг миқёсларини тасаввур этиш мумкин. Бунда талон-торож қилувчилар ва чайқовчилар жуда устомонлик билан яширинча ҳаракат қила бошлаганликлари ҳисобга олинаётгани йўқ.

Жиноий жавобгарликка тортилганлар орасида салбий жараёнлар авж олишига тўсқинлик қилиши лозим бўлган корхона ва ташкилотларнинг раҳбарлари оз эмас. Савдода кадрларни танлаш ва жой-жойига қўйиш, тўғрисида турли кенгашларда, фаолларнинг йиғилишларида, мажлисларда, шу жумладан, Марказий Комитетнинг XI пленумида ҳам неча марталаб гапирилди. Аммо республика савдо министрлиги ва Ўзбекбирлашув раҳбарлари, область партия комитетлари ҳамда халқ депутатлари Советларининг ижроия комитетлари бу масалада бирон-бир тузукроқ иш қилганлари йўқ. Бунда давлат савдоси биринчи раҳбарининг узоқ вақт бўлмаганлиги ҳам таъсир қилмоқда. Чамаси мазкур ишда қатъий тартиб ўрнатиш имконини берадиган чора-тадбирлар системасини ўйлаб кўриш керак.

Томорқа участкаларини кенгайтириш масалаларини ҳал этишга ҳам сизларнинг эътиборингизни қаратмоқчиман. Ҳозирча бу борада ҳар хил нотўғри фикрлар ва одамларнинг ҳаққоний норозилигига сабаб бўлаётган сусткашликка йўл қўйилмоқда. Қарор қабул қилингандан кейин орадан бир ой ўтгач ҳозирдаёқ 60 мингдан кўпроқ оилага ер участкалари ажратиб берилди. Лекин бу ниҳоятда кам. Қорақалпоғистонда, Қашқадарё ва Хоразм областларида бу иш чўзиб юборилди. Ҳолбуки, неча марталаб, шу жумладан КПСС Марказий Комитети сентябрь Пленумининг минбаридан туриб айтиб ўтилганидек, шахсий ёрдамчи хўжаликларни ривожлантириш республикада озиқ-овқат таъминотини яхшилаш вазифасини ҳал этишга ёрдам берибгина қолмай, шу билан бирга аҳолининг иш билан таъминланишини ошириш, уй-жой муаммосини қисман ҳал қилиш, пировард натижада эса иқтисодий ва ижтимоий кескинликни юмшатиш имконини ҳам беради. Хуллас, бу масалаларни чаққонлик билан ҳал қилиш, бу йўлдаги бюрократик ғовларни ва қаршиликни бартараф этиш керак. Чорвачилик маҳсулотларини етиштирувчи деҳқон хўжаликларини ташкил этиш борасидаги ишлар кенг жабҳада авж олдириб борилиши лозим. Бухоро областида ва Қорақалпоғистоннинг Тўрткўл районида ушбу муаммони ҳал этишга доир фойдали тажриба тўпланган бўлиб, уни ҳамма жойда оммалаштириш керак.

Озиқ-овқат маҳсулотлари етиштиришнинг, қайта ишлаш тармоқлари моддий-техника базасининг суст ривожланаётганлиги партия комитетларининг, бошланғич партия ташкилотларининг ишидаги жиддий нуқсонлар билан бевосита боғлиқдир. Ёдингизда бўлса, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XI пленумида аҳоли озиқ-овқат таъминотининг аҳволи учун айни ўшаларнинг зиммасига биринчи навбатдаги масъулият юкланган эди. Шунга қарамай, область, шаҳар ва район партия комитетлари маҳсулот етиштирувчиларнинг муаммоларини чуқур ўрганмаяптилар, партиянинг озиқ-овқат тармоқларини устун даражада ривожлантиришга доир энг муҳим қарорларни бажармаяптилар, ўз қарорларини ҳам бир қанча ҳолларда ҳатто бевосита ижрочиларга ҳам етказмаяптилар, ана шу қарорларнинг бажарилишини етарлича назорат қилмаяптилар. Бошланғич партия ташкилотларининг иш услуби ҳамон асосан йиғилишларни ўтказишдангина иборат бўлиб қолмоқда. Меҳнат ва ишлаб чиқариш интизомини мустаҳкамлаш, меҳнат коллективлари билан ижодий ишлаш борасида тегишли чора-тадбирлар кўрилмаяпти.

Умуман, республикада қишлоқ хўжалик маҳсулотларини сақлаш, қайта ишлаш ва сотиш масаласига сиёсий тус бериш керак.

Ўртоқлар, пировардида, яна бир марта шуни таккорламоқчиманки, биз озиқ-овқат муаммоси замирида доимо инсонни, унинг кундалик эҳтиёжлари ва ташвишларини кўришимиз лозим. Партия билан совет ҳокимиятининг обрў-эътиборини ва уларга бўлган ишончни мустаҳкамлаш, умуман эса социалистик жамиятни янгилаш партия комитетлари, халқ депутатлари Советларининг ижроия комитетлари жанговарликни қай даражада намоён этишларига, озиқ-овқат маҳсулотлари етишмаслиги сабабли жамиятда вужудга келган ижтимоий кескинликни амалий ишлари билан бартараф этишларига боғлиқ бўлади.

Халқ депутатлари: рақамлар ортида инсон туришини кўра билиш керак

МОСКВА, 29 сентябрь. Кеча Иттифоқдош ва автоном республикалар, автоном областлар ва округларни ижтимоий ва иқтисодий ривожлантириш масалалари комиссиясида Ўзбекистоннинг келгуси йилга мўлжалланган план ва бюджети лойиҳаларини муҳокама қилиш икки соатдан кўпроқ давом этди. Халқ депутатлари Ўзбекистон ССР Госплани ва Молия министрлиги раҳбарларининг ахборотини тинглаб, республика тайёрлаган таклифларни батафсил кўриб чиқдилар.

Олий Совет ишидаги бундай тартиб янгиликдир. Тўғри, илгари ҳам республика планлари ва бюджетлари План-бюджет комиссиясида дастлабки тарзда кўриб чиқилар эди. Аммо илгари одатда расмият учунгина муҳокама қилиш ва лоқайд якдил маъқуллаш билан чекланар эдилар. Ҳозирги, чинакам демократик ёндашув лайқадликни истисно этади, мамлакат тақдирини ҳал этиш учун сайловчилар ваколат берган, иттифоқдош республикаларда, миллий автоном тузилмаларда яшовчи депутатлар масалаларни чуқур ва манфаатдорлик билан муҳокама қилмоқдалар, чунки кўпмиллатли ягона ҳамжамиятимизни ташкил этувчи барча халқларнинг турмуши ва фаровонлиги ана шу масалаларга боғлиқ.

Бу гал муҳокамада эътирозлар, мунозаралар ва баҳслар бўлди. Лекин ҳаммаси яхшилик билан тугади. План ва бюджетнинг барча асосий қоидалари, республика таклиф қилган нарсаларнинг кўпи маъқулланди ва қўллаб-қувватланди. Депутатлар республикани ижтимоий ва иқтисодий ривожлантириш инсон манфаатларига қаратилганлигини таъкидладилар. Эҳтимол, кўп йиллар давомида биринчи марта таклиф этилган план ва бюджет реал равишда инсонга қаратилган, одамларнинг ҳаётий эҳтиёжлари ва талабларини қондиришга йўналтирилган бўлса керак.

Лекин ҳамма масалалар ҳал қилинди деб бўлмайди. Таклиф қилинган лойиҳалардаги баъзи масалалар хусусида яна бир бор ўйлаб кўриш, пухталаштириш, уларни мамлакат Олий Совети узил-кесил тасдиқлаши учун тақдим этишдан олдин принципиал жиҳатдан ҳал қилиб олиш тавсия этилди. Шу жиҳатдан СССР халқ депутати, В. П. Чкалов номли Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмаси бригадири, Иттифоқдош ва автоном республикалар, автоном областлар ва округларни ижтимоий ва иқтисодий ривожлантириш масалалари комиссиясининг доимий аъзоси В. Т. Одиловнинг нутқи диққатга сазовордир:

— Ўзбекистонни Мурунтовдаги олтин запасларини кўзда тутиб, мамлакатнинг «валюта цехлари»дан бири деб атайдилар. Ҳозирги аҳволда бу кулгили эшитилади: республика ўз олтинидан қандай наф кўряпти? Амалда ҳеч қандай наф олаётгани йўқ. Мис ва руҳ, қўрғошин ва вольфрам ҳамда Ўзбекистоннинг таркибида Менделеев жадвалидаги деярли барча моддалар бўлган бошқа ер ости хазиналари ҳам республикага наф келтираётгани йўқ. Сон жиҳатидан Ўзбекистондаги корхоналарнинг учдан бир қисмини ва маҳсулот реализация қилиш ҳажми жиҳатидан учдан икки қисмидан кўпроғини ташкил этувчи иттифоқ корхоналари республика бюджетига арзимаган миқдорда ажратма бермоқда ва Ўзбекистоннинг ички истеъмол бозорини маҳсулот билан таъминлашга ҳеч қандай таъсир ўтказмаяпти. Социализм нотўғри тасаввур этилган ўша йилларда вужудга келган структурани қайта кўриб чиқиб, республиканинг ўз территориясида жойлашган иттифоқ корхоналари фаолиятидаги, фойдани тақсимлашдаги ролини ва улушини қатъий ошириш керак.

Муҳокама чоғида республика ижтимоий ишлаб чиқаришининг 70 процентгача қисмини ташкил этадиган Ўзбекистон пахта комплексида туб ўзгаришлар зарурлиги ҳақида гапирилди. Республикада етиштирилаётган умумий пахта ҳажмининг ўндан бир қисмидан ҳам камроғи республикада қайта ишланиб, тайёр маҳсулот чиқарилаётганлиги ва бунинг оқибатлари нормал ҳол эмас, деб тан олинди. Етиштирилаётган маҳсулотнинг асосий тури тўла-тўкис сўнгги тоннасигача марказдан туриб, иттифоқ органлари томонидан тақсимланадиган бошқа республика Иттифоқимизда йўқ. Яқинда янги тартиб жорий этилди, бу тартибга мувофиқ давлат буюртмаси ишлаб чиқариш ҳажмининг 95 процентидан ошмаслиги керак. Аммо бу янги тартиб пахтачиликка жорий этилмаган.

Бу эса туб ислоҳот талабларига, регионал ўзини ўзи пул билан таъминлаш қоидаларига бутунлай зиддир. Республика давлат буюртмасидан қолган маҳсулотни, шунингдек планга қўшимча маҳсулотни ўзи реализация қила олиши учун пахта толасига давлат буюртмаси пландаги миқдорнинг 70 процентидан ошмаслиги керак, деган масала қўйилди. Бу масаланинг ҳал этилиши хўжалик ҳисобига ўтишга тайёргарлик кўраётган республика учун жуда муҳимдир, деб таъкидлашди депутатлар.

...Шу ўринда депутатларимизнинг ташвишлари билан боғлиқ яна бир жиҳатни айтиб ўтмоқчиман. Бугун эрталаб меҳмонхонадаги ўзбекистонлик депутатлар группаси оқсоқоли этиб сайланган А. Ғ. Мухторов яшайдиган хонада қизғин баҳсларда иштирок этдим. Бу баҳслар СССР халқ депутати Рой Медведевнинг Италияда чиқадиган «Унита» газетаси мухбири билан қилган суҳбати хусусида эди. Бу суҳбат «Собеседник»нинг сўнгги — 40-сонида эълон қилинган. Рой Медведев ана шу суҳбатда халқ депутатлари съезди талаби билан тузилган «Гдлян ишига доир комиссия» нинг олиб бораётган ишлари ҳақида гапириб, ўзбек халқининг порахўрликка гўё кўнгилчанлик билан муносабатда бўлаётгани тўғрисида ўринсиз ва ҳатто ҳақоратомуз иборaларга йўл қўйган. Бундай муносабат ўзбек халқи учун «шармандаликдан кўра кўпроқ анъана» эмиш.

Республикадан сайланган халқ депутатлари республикада юз берган салбий ҳодисалардан биринчи навбатда ҳаммадан кўпроқ жабр кўрган Ўзбекистоннинг меҳнаткаш халқи шанига шармандали доғ туширадиган одоб доирасидан чиқувчи ана шу ва бутунлай нотўғри мулоҳазалар хусусида расмий равишда норозилик билдириш ниятидадир.

А. БАРАНОВ,
ЎзТАГ махсус мухбири.

• Жамоатчилар ҳақида ҳикоялар

МАҲАЛЛА ОТАХОНИ

— УМРИНГДАН барака топ, болаларингнинг роҳатини кўр, Қобилжон, — оппоқ соқолли қария энтикиб гапираркан кўзларидан ёш қалқиди, — шундай хурсандман, шундай хурсандман. Ўғлим сенинг хайрли ишларинг туфайли ичмайдиган бўлиб кетди. Оиласи тикланди. Илгари отаси эшикдан келса невараларим тумтарақай бўлишарди. Ҳозир кўрсанг эди, интиқлик билан отасини кутишади. Эшикдан кириши билан ёнига югуришади, меҳрига қонишади. Бу улуғ нарса. Дунё тургунча тур. Қобилжон, мендан қайтмаса, худодан қайтсин...

Қобил ака отахон билан хайрлашар экан, бир зум хаёл сурди. Маҳалладош ўша йигит кўп ичадиган бўлиб қолганди. Кайф билан келгач уй тўс-тўполонга айланади, хотинини уради, ота-онанинг ҳурматини қилмайди. Топиш-тутиши ёмон эмас. Лекин, ичкилик уйдан қут-баракани учиради.

Кўксарой маҳалла комитетининг раиси Қобил ака йигит билан бир неча бор суҳбатлашди. Бошқа ичмасликка ваъда беради-ю, уч-тўрт кун ўтгач, яна бошлаб юборади. У йигитнинг характери бўшлигини сезди. Унинг ишхонасига бориб раҳбарлари, атрофидаги одамлар, ўртоқлари билан учрашди. Кўп ўтмай ичмайдиган бўлиб кетди.

— Ҳар бир кишининг ўзига яраша феъл-атвори, тарбияланган муҳит, яшаш шароити ва бошқа сабаблар муҳим аҳамиятга эга, — дейди Тошкент районидаги Киров номли қишлоқ Совети территориясидаги Кўксарой маҳалла комитетининг раиси Қобил Собиров. — Бўлган воқеалардан яна бирини айтмоқчиман. Маҳаллада бир йигит бор. Жисмоний бақуввaт, кўримли, анча таъминланган оиладан. У ҳам сурункасига ичадиган одат чиқарди. Хотини бир неча бор кетиб қайтди. Сираси оила барбод бўладиган. Суҳбатлашсам очиқ айтмаса ҳам «ишингиз бўлмасин» деган маънони билдиряпти. Майли, энди яккаш олдингга келмайман, ичган куннинг маҳалла активлари келишади, шунда уялиб қолармикансан деб чиқиб кетдим. Уйига шунча одам келишини тасаввур қилиб ор билди. Ўша кундан қайтиб ичкиликни оғзига олмади. Унинг оиласини, характерини яхши билардим. Мен маҳалла комитети раиси эканман, ҳар бир киши тақдири учун жавобгар деб ҳис этаман ўзимни. Ичкиликбозлик, жиноят ва турли тартибсизликларнинг олди олинмаса оқибати хунук бўлиши аён. Кейинги пушаймондан фойда йўқ.

Биз Қобил ака билан суҳбатлашиб ўтирар эканмиз кўққисдан у бир гапни айтиб қолди:

— Биласизми, кейинги беш йилда маҳалладан судда кўриладиган иш бўлгани йўқ, на жиноий ва на оилавий масалаларда.

Бу мулоҳаза мени ўйлантириб қўйди. У кишининг ўзи билан, одамлар билан суҳбатлашганда гапнинг мағзи очила бошлади. Қобил аканинг айтишича маҳалла катта бир оила. Қайси оилада тарбия яхши бўлса, у оилада ножўя ишлар бўлмайди.

Раис маҳалла комитети активлари билан бирга мактабда ота-оналар йиғилишларида, турли тадбирлар ўтказилганда актив қатнашади. Ўқитувчилар билан болалар тарбияси юзасидан суҳбатлар ўтказади. Ота-оналар билан доим алоқада бўлади. Жамоат ташкилотларининг ёрдамига таянади. Хуллас, ёшлар тарбияси маҳалла комитетининг доимий диққат-эътиборида бўлаяпти.

— Мен маҳалла комитети раиси бўлган давримда, — дейди Қобил ака, — етти-саккиз киши қамоқдан бўшаб келди. Кўпинча бу одамлар қаровсиз қолади. Ишга жойлашолмайди. Одамлар бошқача назар билан қарашади. Бу эса уларни камситиб, ранжитади. Бефарқ қўйиб қўйсангиз улар яна ножўя ишларга қўл уришлари мумкин. Аслида уларнинг айримлари қаттиқ тавба-тазарруқ қилган, айримлари аламзада. Менимча, уларнинг кўнглига йўл топиш, ҳаётдан ўз ўринларини эгаллашларига кўмаклашиш керак. Бизнинг маҳалламизда яшаётган, илгари ҳаётда адашган кишилар ҳозир ишлашади, жамиятга фойда келтиришаяпти. Уларни тўғри йўлга солишда маҳалла жамоатчилигининг таъсири катта.

Биз Киров номли қишлоқ Совети ижроия комитетининг раиси Маҳмуджон Орифжонов билан суҳбатда ҳам гапнинг нишабини шу ёққа бурдик.

— Қобил ака Собиров маҳалланинг ҳақиқий отаси, кўп хайрли ишларнинг бошловчиси, — дейди у. — Территориямиздаги маҳалла комитетлари раислари ўртасида энг жонкуяри ва ташаббускори. Қишлоқ Совети ижроия комитетида вақти-вақти билан маҳалла комитетларининг ҳисоботларини эшитиб турамиз. Шунда кўп марта Кўксарой маҳалла комитетининг фаолиятини, тажрибаларини ибрат қилиб кўрсатамиз. Қобил Собиров маҳаллада, шу атрофдаги хўжалик раҳбарлари ўртасида ҳурмат-эътибор қозонган. Тўғрисини айтганда баъзи маҳалла комитетлари раисларига топшириқ берсангиз, «ўзингиз бирга борсангиз, ёки активлардан одам қўшиб беринг» деб ожизликларини билдириб қўйишади. Қобил ака эса маҳалладаги ҳар қандай оғир масалаларни ҳам ўзлари ҳал қиладилар. Бу кишидаги яна бир яхши фазилат — кўпчиликни ишга сафарбар эта олишдир. Ишчан, ташаббускор активларни атрофларига йиға олганлар. Илгариги маҳалла комитети раислари фақат ўзлари югуришарди. Ёлғиз отнинг чанги чиқмас, деб бекорга айтмайдилар. Бу киши ўзларининг тажрибалари, тадбиркорликлари билан кўпчиликни маҳалла ишига жалб этиб юрадилар. Шунинг учун ҳам тарбиявий-ташкилий, оммавий-сиёсий ишларимиз тўғри йўлга қўйилган, самараси яхши. Маҳалла комитети идорасида, чойхонада, мактаб ўқитувчилари, шу ерда яшовчи олимлар, мутахассислар лекция ва суҳбатлар ўтказиб туришади. Барча тадбирлар доим кўпчилик иштирокида ўтади. Яқинда Фарғона воқеалари, озиқ-овқат масаласидаги миш-мишлар ҳақида қизиқарли суҳбат уюштирилди. Қобил ака одамлар онгини, қишлоқ маданиятини оширишга, замонавий маросимлар, анъаналарни кенгроқ тарғиб қилишга алоҳида аҳамият берадилар. Ҳозир маҳаллада тўйлар бир кунда ихчам қилиб ўтказилаяпти. Маҳалла шартли тўрт бўлакка бўлинган. Тўйга ҳар бир тўй эгаси ўз «микротерритория»сини таклиф қилади. Узоқ-узоқ маҳаллаларга хат беришларга чек қўйилди. Тугун кўтаришлар, куёв чақириқлар ва дабдабали қиз базмларига ҳам барҳам берилмоқда, исрофгарчиликка йўл қўйилмаяпти. Қобил Собировнинг айтишича, бу ишларни намунали ташкил этишга Жўра Дадаметов, Жўра Дадамуҳамедов, Ҳусан Файзиевлардан иборат тўйларни ўтказиш комиссияси аъзолари, Райҳон Шодиева бошчилик қилаётган хотин-қизлар Совети аъзолари катта ҳисса қўшмоқдалар.

Маҳалладаги илғор тажрибалардан яна бири — ҳар бир кўчага ҳаётда катта тажриба орттирган, обрўли, эл ишига астойдил киришган кишилар бириктиб қўйилган. Улар оилалардан хабардор бўлишади, кўчалар, ариқларнинг тозалиги, умуман ҳамма ишларга бош-қош ва жавобгар. Масалан, Келес кўчасига Рўзибой Қодиров масъул. У доимо одамлар билан яқиндан мулоқот қилади. Уларнинг ташвишлари, талаблари унга аён. Шу кўчада Фотиҳа Юнусова туради. Анча ночор яшайди. Яқинда унга моддий ёрдам кўрсатилди. Худди шу кўчада пенсионер Клавдия Скороходова якка ўзи истиқомат қилади. Унга гўшт, шакар, қанд олиб келишда, томорқа ишларида кўмаклашишади. Бошқа кўчалардан ҳам бу каби хайрли ишлар ҳақида кўпгина мисолларни келтириш мумкин. Бир неча оилага маҳалла комитети аъзолари бош бўлиб қурилиш материаллари олиб беришди.

— Қобил ака Собиров 1985 йил маҳалла комитетига раис этиб сайлангач, шу қисқа давр ичида катта ўзгаришлар юз берди, — дейди Тожибой Орипов. — Қабристон ташландиқ ҳолда эди, тартибга келтирилди, арксифат дарвоза қурилди, чегара олинди, дарахтлар экилди, 2 та шийпон бунёд этилди. Озодагарчилик, саранжом-саришталик доимий назоратда. Хотира кунлари кўпчилик иштирокида оммавий тадбирлар ўтказиладиган бўлиб қолди.

Дарвоқе, ободонлаштириш ишлари ҳақида. Қобил аканинг ташаббуси билан 1-мактабга эски тўқай томондан юриладиган қишда лой, ёзда чанг-тупроқли йўл асфальтланди. Қишлоқ Совети территориясидаги кўчалар тунда электр нури билан ёритилди. Шуни ҳам айтиш керакки, бу иш бир неча марта депутатларга наказ сифатида берилганига қарамай турли сабаблар билан йилдан-йилга сурилиб келаётган эди. Чала қолган маҳалла маркази ҳам битай деб қолди. Водопровод, газ ўтказилмаган кўчалар учун лойиҳа учун тайёргарлик ишлари бошлаб юборилди.

Қобил Собиров кўпни кўрган, ҳаётий тажрибага эга бўлган комитет раисларидан. Унинг ташкилотчилик қобилиятига ҳамма тан беради. Маҳалладаги Файзулла Хўжаев номли кўчага тикувчилик кооперативининг бўлинмаси кўчиб келди. Худди шу кўчада электр трансформаторнинг кучи етмаганлигидан тез-тез куйиб, чироқлар ўчиб қоларди. Раис ана шу масалаларни ҳам ҳал қилишга киришди. Кооперативчилар маблағи билан янги кучли трансформатор ўрнатилди. Яна бир кооперативнинг кўмагида қабристонда шийпон қурилди. Хуллас, кўпчилик ёрдами билан маҳалла аҳолиси учун кўпгина қулайликлар яратилди.

У яқинда область партия ва совет раҳбарлари ҳузурида бўлди. Суҳбатда қишлоқ Совети территориясида жуда кўп уй бекалари, хотин-қизлар жамоат ишлаб чиқаришидан ажралиб қолиб, ишсиз ўтирганликлари, қишлоқ Совети территориясида тикувчилик корхоналаридан бирининг филиалини очиш ва мавжуд боғчани кенгайтириш ҳақида таклифлар киритди. Ана шу таклифлар қабул қилинди. Ҳозир уларни амалга ошириш чоралари кўрилаяпти.

Қобил Собировнинг жамоатчилик ишларидан яна кўп мисоллар келтириш мумкин. У кеча-кундуз халқ хизматида. Улуғ Ватан уруши қатнашчиси, етти нафар фарзанднинг отаси Қобил ака Собиров ўзининг холис, сидқидилдан хизматлари туфайли эл-юрт назарига тушди. Маҳалла аҳли ўзининг отахонидан жуда хурсанд. Зеро, халқининг хизматига бел боғлаган киши юртда азиз бўлади.

Б. ПЎЛАТОВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг мухбири.

ҲУҚУҚЛАРИМИЗНИ КЕНГАЙТИРМОҚЧИМИЗМИ, ЁКИ...

ЎЗБЕКИСТОН ССР КОНСТИТУЦИЯСИГА ЎЗГАРТИШ ВА ҚЎШИМЧАЛАР КИРИТИШ ТЎҒРИСИДАГИ ҚОНУН ЛОЙИҲАСИ МУҲОКАМАДА

ҚОМУСИМИЗГА ўзгартишлар киритиш лозим бўлиб қолган экан, бунинг сабаби, азбаройи ҳозирги давр таомилларига амал қилган ҳолда шунчаки, бизнинг ҳам нималарнидир ўзгартиргимиз келиб қолгани, эмас, албатта. Суверен давлат сифатида республикамизнинг ҳуқуқларини кенгайтиришга нисбатан эҳтиёж ҳам яқинда туғилгани йўқ. Бироқ Ўзбекистон ССР Конституциясининг ҳозир матбуотда эълон қилинган лойиҳаси Асосий Қонун кўринишини олгач, республикамизнинг суверенитети янада кенгайиши, жумҳуриятимизнинг янада мустақилроқ бўлишига шубҳамиз бор. Чунки, янги Қомус лойиҳасида Ўзбекистон ССР суверен жумҳурият сифатида мустақил бўлишга интилмаган, балки ўзининг ҳуқуқларини чеклаб қўйиш билан бирга мустақил автоном республика бўлмиш Қорақалпоғистоннинг ҳам ҳуқуқларини чеклашга ҳаракат қилинган.

«Ўзбекистон ССР Олий Совети Ўзбекистон ихтиёрига бериб қўйилган ҳар қандай масалани кўриб чиқиш учун қабул қилиш ва ҳал этишга ҳақлидир»,— деб ёзилган 101-модданинг иккинчи сатрбошида. Ушбудан маълум бўлаяптики, Ўзбекистон ССРнинг ихтиёрига берилмайдиган (яъни шу жумҳуриятнинг ҳудудида) масалалар ҳам бўлиши мумкин экан. Бу қоида ўзининг шу кўринишида, Ўзбекистон ССР Конституциясига ёзилган ва республиканинг суверен давлат эканлиги кўрсатилган моддага зид бўлгани учун уни қуйидаги шаклда ёзиш керакка ўхшайди: **«Ўзбекистон ССР Олий Совети Ўзбекистон ССР территориясидаги ҳар қандай ижтимоий, иқтисодий ва сиёсий масалаларни кўриб чиқиш учун қабул қилиш ва мустақил ҳал этишга ҳақлидир».**

102-модданинг 3-бандида шундай сўзлар ёзилган: «СССР сиёсатининг асосий йўналишларига мувофиқ Ўзбекистон ССР ички ва ташқи сиёсатининг асосий йўналишларини белгилайди». Кўриниб турибдики, бу бандда ҳам Ўзбекистон ССРнинг суверен давлат сифатидаги ҳуқуқлари камситилган, республика ички ва ташқи сиёсатининг мустақил юргизилишига монелик қилинган. Бизнингча, бу банднинг қуйидаги таҳрирда бўлиши мақсадга мувофиқдир: **«Ўзбекистон ССР ўзининг ички ва ташқи сиёсатини республиканинг ижтимоий, иқтисодий ва сиёсий манфаатларидан келиб чиқиб белгилайди».**

Комус лойиҳасини ўқиш давомида шундай бир фикр туғилдики, назаримизда уни тузган ўртоқлар республикамизнинг марказга қарамлигини иложи борича сақлашга ҳаракат қилганлар. 102-модданинг 21-банди бунга яхшигина мисол бўла олади. Унда Ўзбекистон ССР Олий Советининг ҳуқуқлари келтирилиб, жумладан, «Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг фармонлари ва қарорларини, Ўзбекистон ССР Олий Совети Раисининг фармойишларини, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг қарорлари ва фармойишларини бекор қилади», деб ёзилган. Бу бандга шунингдек, **«Ўзбекистон ССР Олий Совети ССР Иттифоқининг Ўзбекистон ССР Конституцияси ва республика манфаатларига зид бўлган қарорларини ҳам бекор қилади»,** деган қоидани ҳам киритиш зарурдир.

Юқоридагига ўхшаш қоидаларни Ўзбекистон ССР Конституцион назорат комитетининг ҳуқуқлари кўрсатилган 116-модданинг 2- ва 4-бандларида кўришимиз мумкин. Яъни айтмоқчимизки, лойиҳада бу комитет Ўзбекистон ССР ҳудудида давлат органлари ва жамоат ташкилотларининг қонун ва акт лойиҳаларини ССР Иттифоқи (?) ва Ўзбекистон ССР Конституциясига мувофиқ келишини текшириб, сўнг ўз хулосасини чиқармоғи лозимлиги таъкидланган. Тушуниш қийин бўлган жойи шуки, нима учун Ўзбекистон жумҳурияти ўз қонун-қоидаларини ишлаб чиқишда ўзининг эмас, ССР Иттифоқининг Қомусига асосланмоғи керак? Сабаби — республикамиз Қомусининг такомилига етмаганлигимми? Ёки ССР Иттифоқи Конституциясини четлаб ўтишга ҳаққимиз йўқми? Агар шундай бўлса, жумҳуриятимиз учун алоҳида Конституциянинг кераги бормикан? Айтмоқчимизки, республикамизнинг Конституцияси, шунчаки, расмиятчилик учун чиқарилмаган бўлса, ўз заминимизда фақат унгагина таянишимиз, унгагина суянишимиз лозиммасми?

Шу сабаб ушбу бандлардаги ССР Иттифоқи Конституциясига асосланиш ҳақидаги қоидалар тушуриб қолдирилиб, ҳар бир ҳолда ягона, Ўзбекистон ССР Конституциясидан келиб чиқиб иш юритишимиз қонун сифатида мустаҳкамланмоғи лозим.

Лойиҳанинг 116-моддасидаги 2-бандни ҳам қуйидаги тарзда ўзгартириш зарур: **«Ўз ташаббуси билан ССР Иттифоқи чиқарган қонунларнинг Ўзбекистон ССР Конституциясига мувофиқ ёки мувофиқ эмаслигини кўриб чиқади. ССР Иттифоқининг маълум қонунлари Ўзбекистон ССРнинг манфаатларига зид бўлган тақдирда Ўзбекистон ССР Олий Совети бу тўғрида ССР Иттифоқи Конституцион назорат комитетига ўзининг норозилигини маълум қилади. ССР Иттифоқи Конституцион назорат комитети бу масалани кўриб чиққунча бўлган вақт давомида Ўзбекистон ССР Олий Совети республика манфаатларига зид бўлган бундай қонун-қоидаларнинг республика территориясида қўлланилишини тўхтатиб туришга ҳақлидир».**

Шунингдек, лойиҳада Ўзбекистон ССР Конституцион назорат комитети чиқарилган қонунлар Конституцияга зид бўлган тақдирда Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советига уларни бекор қилиш тўғрисида тақдимнома бериши айтилган. Бироқ бу тақдимноманинг қанча муддатда кўриб чиқилиши айтилмаган. Менимча, бу бандга», **«Ўзбекистон ССР Олий Совети, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва бошқа давлат ҳамда жамоат ташкилотлари Ўзбекистон ССР Конституцион назорат комитетининг тақдимномасини олганларида, уни узоғи билан 15 кун ичида кўриб чиқадилар ва раддия асосли бўлган тақдирда уни бекор қилишга мажбурдирлар»,** деган қўшимчани киритиш лозим.

Қомусимизда Қорақалпоғистон АССРнинг ҳуқуқларини чекловчи модда ва бандларнинг борлиги ҳам йўл қўйиб бўлмайдиган ҳолдир. Бунинг исботини 102-модданинг 22-, 110-модданинг 5- ва 116-модданинг 3-бандларида кўришимиз мумкин. Қорақалпоғистоннинг ўз Қомуси ва қонунлари бор, у ана шу қонун-қоидалардан келиб чиқиб мустақил ҳаракат қилишга ҳақлидир. Шундай экан, автоном республиканинг ишларига аралашиш ортиқчадир, бинобарин лойиҳадаги бу бандлардан «Қорақалпоғистон АССР» сўзининг олиб ташланиши мақсадга мувофиқдир.

Ваниҳоят, лойиҳанинг 180-моддаси қуйидаги кўринишда ёзилган: «Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг Давлат гимни Ўзбекистон ССР Олий Совети томонидан тасдиқланади». Фикримизча, ушбу модда , **Ўзбекистон ССРнинг Давлат гимни, герби ва байроғи умумхалқ муҳокамасидан ўтгач, Ўзбекистон ССР Олий Совети томонидан тасдиқланади** , деб тузатилиши зарур.

Агар республикамиз ҳукумати ўз заминида демократик тартиблар ўрнатиш, жумҳуриятимизнинг суверен ҳуқуқларини кенгайтиришни кўзда тутган бўлса бу холис таклиф ва мулоҳазалар ҳисобга олинар деган умиддамиз.

Р. ХУДОЁРОВ,
журналист.

Совун муаммоси

ОБЛАСТНИ ЎЗИМИЗ ТАЪМИНЛАЙМИЗ

Янгийўлдаги ёғ-мой комбинати коллективининг қарори ана шундай

Коллективимиз, — деди комбинат директори М. Худоёров, — комбинатда кир совун ишлаб чиқаришни кўпайтириш зарурлигини яхши тушунади. Шунинг учун ҳаммамиз бу йўлда тиним билмаяпмиз. Совун ишлаб чиқарувчи янги қувватларнинг барпо этилиши ҳам шундан далолат бериб турибди.

Ҳозирги вақтда янги технологик линия ишлаб турибди. Бундан салкам бир ой илгари ишчи комиссияси унинг монтаж қилинган узелларини ишлатиб кўрди. Камчилик ва нуқсонлари аниқланди. Уларни тезда бартараф этиш учун шошилинч чора-тадбирлар кўрилди. Натижада орадан икки ҳафта ўтгач маҳсулот олина бошлади.

Янги қувватдан дастлабки тонна маҳсулот йигирманчи сентябрда олинди. Ҳозир ҳар куни ўттиз тонна атрофида маҳсулот чиқармоқда. Шундан бери ўтган вақт ичида пахтакорларимизга деярли уч юз тонна совун етказиб берилди. «Оқ олтин» йиғим-терими авж олиб кетган бир вақтда уларнинг бундай ювиш воситасига эҳтиёжлари ошиб кетганлигини ҳисобга олиб, шундай қилинмоқда.

— **Корхонанинг олдинги совун ишлаб чиқариш линияси қандай ишлаяпти?**

— Ишлаганда ҳам тўла қувват билан ишламоқда. Бутун куну тун давомида узлуксиз ҳаракатда. Иш уч сменада ташкил этилган. Ҳар куни эски линияда эллик тоннага етказиб совун тайёрланмоқда. Маҳсулотларимизнинг бу тури бўйича белгиланган йиллик план асосан шу линя билан бажарилади. Топшириқ эса 14 минг тоннадир. Уни, албатта, уддалаймиз, бу ҳақда ҳеч қандай сўз бўлиши мумкин эмас.

— **Янги линия эскисидан қувватлироқ бўлса керак?**

— Албатта, шундай. Янги линияда бир кеча-кундузда юз тоннага етказиб совун ишлаб чиқариш мумкин. Лойиҳадаги қуввати шундай. У тўла қувват билан ишланса, жилла қурмаганда пойтахт вилоятимизда кир совун муаммосини муайян даражада юмшатишга салмоқли ҳисса бўлиб қўшилади. Афсуски, ҳозирча бунга эришилганича йўқ. Бунинг сабаблари эса жуда кўп.

— **Қандай сабаблар экан? Шу ҳақда қисқача изоҳ берсангиз?**

— Аввало, шуни айтиш керакки, янги линия ишлаши давомида унинг айрим узелларини яхшироқ созлаш юмушлари ҳам олиб борилмоқда. Жумладан, автоматлашган жойлаштиргич ҳамон бир маромда ишламаяпти. Шу сабабли тайёрланган совун қўл кучи ёрдамида яшик, коробкаларга жойланмоқда. Бу ҳам сабабларнинг биридир. Лекин асосийси эмас.

Асосийлари хом ашё таъминотидаги нуқсонлардир. Агар совун ишлаб чиқариш учун зарур бўладиган хом ашё етарли миқдорда етказиб турилганида айни муддао бўларди. Ҳозирча бундай бўлмаяпти. Хом ашёнинг камлиги ва айрим вақтларда умуман етказиб берилмаслиги оқибатида янги линия эмас, ҳатто гоҳида эскисини тўхтатиб қўйишга ҳам мажбур бўлаяпмиз.

Совун ишлаб чиқариш учун зарур бўладиган хом ашё турлари анчагина эканлигини кишилар билмаслиги мумкин. Комбинатимизда бу хом ашёларнинг айрим турлари, улар ҳам ишлаб чиқариш эҳтиёжлари учун етарли бўлмайди, тайёрланади. Ҳатто, унинг бир хиллари чет эллардан ҳам олинади.

Маълумки, асосий хом ашё чигитдан ёғ олиш жараёнида ҳосил бўлади. Бу йил эса пахта йиғим-терими ўн беш-йигирма кунга кечикди. Шу туфайли хом ашёнинг келиши ҳам орқага сурилди. Чигитдан ёғ олиш жараёни ҳали ҳам тўла олиб борилмаяпти. Кейинги кунларда бироз кўпайди. У ошган сари совун ишлаб чиқаришда ҳам силжиш бўлади.

Лекин, бошқа бир муаммо ҳам бор. Бу янада мураккаброқдир. Чунки, у бизга деярли боғлиқ эмас. Бу ерда сўз мамлакатимизнинг бошқа жумҳуриятлари ва хориждан келтириладиган айрим хом ашёлар ҳақида кетмоқда. Қатор нефть ҳайдаш заводлари комбинатимизга синтетика деб аталадиган мой кислотаси юбориб туришлари керак. Кейинги вақтларда айрим регионларда вужудга келган тартибсизликлар бунга халақит бермоқда. Биз шундай хом ашёни тўла ололмаяпмиз. Ҳатто буюртмамизни бажаришни шартнома асосида зиммасига олган меҳнат коллективлари ҳам бизни танг аҳволга солиб қўйишяпти. Уларга тез-тез мурожаат қилиб, вакилларимизни юбориб турсак ҳам аҳвол тубдан яхшиланмаяпти.

Уфадаги, Украинанинг Белгород областидаги Шебекино нефть ҳайдаш корхоналари хом ашёни етказиб беришни пайсалга солмоқдалар, янги буюртмаларимизни бажаришдан воз кечмоқдалар. Жумладан, яқинда биз вилоят ижроия комитети раиси ўртоқ А. Йўлдошевнинг имзоси билан Уфа нефтни ҳайдаш заводи раҳбарлигига келгуси йилда комбинатимизга 400 тонна хом ашё ажратишни илтимос қилиб мактуб билан мурожаат қилган эдик. Корхона раҳбарлиги бунинг иложи йўқ, деб жавоб қайтарди.

Коллективимиз ҳам қўл қовуштириб ўтиргани йўқ. Барча имкониятлардан фойдаланишга ҳаракат қилмоқда. Қолаверса, область партия, совет органлари бизга ҳар томонлама ёрдам бериб, янги линиянинг тўла қувват билан ишлашини таъминлаш билан боғиқ бўлган масалаларнинг ҳал қилинишига эътибор билан қарамоқдалар. Йилимизнинг тўртинчи кварталида хом ашёнинг ҳам кўпайиши назарда тутилмоқда. Бу совун ишлаб чиқаришни анча ошириш ва жилла қурмаганда пойтахт вилоятида бундай ювиш воситасига бўлган талабни қондиришни яхшилаш имконини беради, деб ишонч билан айта оламан.

М. МИРҲАМИДОВ.

Сизда қандай янгилик бор?

М. ТЕН,
Тошкент 2-уй-жой қурилиш комбинати планлаштириш бўлими бошлиғи:

— Куни кеча комбинатимиз ишчилари Халқлар дўстлиги проспектида 4059 квадрат метр саҳнга эга бўлган 9 қаватли турар-жой биносини Чилонзор райони аҳолисига фойдаланиш учун топширди. Умуман ҳозирча ишларимиз чакки эмас. Кўпгина корхоналарнинг хўжалик ҳисобига ўтиб ишлашлари биз қурувчилар ишига ҳам анча таъсир қилди. Қурилиш материаллари ўз вақтида етказиб берилмоқда. Бу эса янги-янги турар жой бинолари, маданий ва маиший объектларни планда кўзланган муддатдан ҳам илгари битказиш имконини беряпти. Хусусан охирги икки ой давомида комбинатимиз бунёдкорлари ҳар бири 4-5 минг квадрат метрга эга бўлган 4 та турар жой биносини қуриб битказишди. Нариманов шаҳри, Чилонзор районининг В-23 микрорайони ҳамда Горький кўчаларида қад ростлаган ушбу биноларда барча қулайликлар яратилган. Мазкур биноларни қуришда 4-, 60-қурилиш бошқармалари жонбозлик кўрсатишди.

Н. МУҲИДДИНОВ,
Тошкент сут маҳсулотлари ишлаб чиқариш бирлашмаси бош директори:

— Мамлакатимиз кўпгина корхоналари каби бизнинг бирлашмада ҳам цехларни янги, замонавий асбоб-ускуналар билан жиҳозлашга катта аҳамият берилмоқда. Эскирган линиялар ўрнини янгилари эгалламоқда. Айни пайтда бирлашмамизда Германия Демократик Республикасида ишлаб чиқарилган «Нагема» линиясини ўрнатиш бўйича тайёргарлик олиб бориляпти. Мазкур линия республика давлат агросаноат комитети йўли билан олиняпти. Куни кеча ана шу линиянинг дастлабки шиша ювиш қисми бирлашмамизга келтирилди. Қолганлари 1990 йилнинг январь ойига қадар олинади. 390 минг сўм сарф қилиб ўрнатиладиган бу техника асосан шишаларга қатиқ ва сут қуйиш вазифасини ўташ учун мўлжалланган. У соатига 12 минг шишага сут маҳсулотлари қуйиш қувватига эга. Ҳозирги мавжуд линиялар, улар Ватанимизда ишлаб чиқарилган, базўр 6-8 минг шишага сут маҳсулотларини қуйиб бериши мумкин.

ТАЛАБАЛАР ШАҲАРЧАСИДА ЯНГИ НОВВОЙХОНА

⊙ ТАЛАБАЛАР шаҳарчасидаги 31-магазин қошида очилган янги нонвойхона ҳар куни мижозлар билан гавжум бўлаётир. Суратларда: (чапда) янги тандирдан чиққан иссиқ нон савдоси; (ўнгда) новвойхонада бир пиёла чой устида суҳбатлашиб хордиқ чиқариш ҳам мумкин; (пастда) новвойхона ходими Н. Абдуллаева хўрандаларни шарқ қандолатлари ва хушбўй чой билан таъминлаб туради.

Суратчи
М. НУРИДДИНОВ.

● *Маданий ҳаёт*

КОНКУРСДА ҚАТНАШИШ УЧУН— ИТАЛИЯГА

Италия нинг Верчелли шаҳрида камер ансамблларининг конкурси бўлади. Конкурсга жаҳоннинг турли томонларидан ёш ижрочилар келишади. Унда Ўзбекистон вакиллари — Ильмира Мирқосимова (фортепьяно) ва Мадина Рўзматова (скрипка) дуэти ҳам илк бор қатнашади. Бундай обрўли кўрикда қатнашиш ҳам фахрли ҳам масъулиятлидир.

Э. Мирқосимова Тошкент давлат консерваториясида, М. Рўзметова эса Успенский номли мактаб-интернатда дарс берадилар. Уларнинг иккалови ҳам республика кўрикларининг қатнашчиларидир. Италия конкурсида қатнашиш учун улар катта программа тайёрладилар.

Ўзбекистон музикасининг вакиллари халқаро майдонга борган сари кўпроқ чиқадиган бўлиб қолдилар. Улар ҳозирча олимпиаданинг: «муҳими ғалаба қозониш эмас, қатнашишдир» деган шиорига амал қилмоқдалар. Лекин ҳозирдаёқ ютуқлар ҳақида ҳам тўхталиб ўтиш мумкин. Успенский номли мактаб-интернатда тарбияланган Алёша Султоновнинг АҚШда ўтган пианиночилар конкурсида ғолиб чиққанлигини ёки Максим ва Ирина Железновлар фортепьяно дуэтининг Югославияда совринли ўрнини эгаллаганликларини эслайлик. Худди шу Успенский номли мактаб-интернатнинг духовой оркестри Чехословакияда олтин медални қўлга киритган эди.

(ЎзТАГ мухбири).

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

Ўзбекистон ССР Маданият министрлиги
Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон ССР Давлат академик Катта театрининг

Репертуар плани

5 октябрда — М. Ашрафий номидаги Тошкент давлат консерваторияси ҳузуридаги опера студиясининг спектакли — ТРАВИАТА.
6 октябрда — Ўзбекистон ССР халқ артисти МАЛИКА АҲМЕДОВА КОНЦЕРТИ.
8 октябрда — М. Ашрафий номидаги Тошкент давлат консерваторияси ҳузуридаги опера студиясининг спектакли — СЕВИЛЬЯ САРТАРОШИ.
11 октябрда — КОНЦЕРТ.
17 октябрда — М. Ашрафий номидаги Тошкент давлат консерваторияси ҳузуридаги опера студиясининг спектакли — ТРАВИАТА.
18 октябрда — СЕВИЛЬЯ САРТАРОШИ.
19 октябрда — ХОРЕОГРАФИЯ БИЛИМ ЮРТИ КОНЦЕРТИ.
20 октябрда — М. Ашрафий номидаги Тошкент давлат консерваторияси ҳузуридаги опера студиясининг спектакли — ГОФМАН ЭРТАКЛАРИ премьераси.
21 октябрда — ХОРЕОГРАФИЯ БИЛИМ ЮРТИ КОНЦЕРТИ.
22 октябрда — М. Ашрафий номидаги Тошкент давлат консерваторияси ҳузуридаги опера студиясининг спектакли — БИР САҲНАЛИ ОПЕРАЛАР: МОЦАРТ ВА САЛЬЕРИ; ХИРУРГИЯ; ДРАМА.
25 октябрда — БАЛЕТ КЕЧАСИ.
26 октябрда — КАРМЕН.
28 октябрда — АИДА.
29 октябрда — ЭТИК КИЙГАН МУШУК (12.00), ЖИЗЕЛЬ (19.00).
31 октябрда — ТОҲИР ВА ЗУҲРА.
Кундузги спектакллар соат 12.00 да, кечки спектакллар соат 19.00 да бошланади.
БИЛЕТЛАР ТЕАТР КАССАСИДА СОАТ 10 ДАН 19.30 ГАЧА СОТИЛАДИ танаффус — соат 14 дан 15.00 гача.

Справкалар учун телефон — 33-90-81.

Ўзбекистон ССР Маданият министрлиги
М. Қорнёқубов номидаги ўзбек давлат филармонияси
В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ СССР ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА
3, 4 октябрь соат 19.00 да
М. ҚОРИЁҚУБОВ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ ФИЛАРМОНИЯСИНИНГ СОЛИСТИ

НУРИДДИН ҲАЙДАРОВ КОНЦЕРТИ

Программани — артист Ўткир СИДДИҚОВ олиб боради.
Билетлар СССР Халқлари дўстлиги саройи кассаларида соат 14.00 дан бошлаб сотилмоқда.

ТУРИСТ
ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ТУРИЗМ ВА ЭКСКУРСИЯЛАР СОВЕТИ
ОКТЯБРЬ НОЯБРЬ ОЙЛАРИДА
5, 10 кун муддат билан
«КУМУШКОН» ТУРИСТИК БАЗАСИДА

ДАМ ОЛИШГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

1 киши учун 5 кунлик путёвка баҳоси — 33 сўм.
1 киши учун 10 кунлик путёвка баҳоси — 6[illegible] сўм.
10 кунга 3 кишилик оилавий путёвка баҳоси — 183 сўм.
10 кунга 4 кишилик оилавий путёвка баҳоси — 241 сўм.
«КУМУШКОН» туристик базаси Чотқол тоғ ён бағрига жойлашган.
Туристлар 3—4 кишилик шинам коттежларга жойлашишади. Бу ерда дискотека, кутубхона, видиосалон, кинотеатр, спорт майдончаси, рақс майдончаси, сув ҳавзаси туристлар хизматида бўлади.
БАЛИҚ ОВИ ИШҚИБОЗЛАРИНИ 3, 5, 10 КУН МУДДАТ БИЛАН «ФАРҲОД» ТУРИСТИК БАЗАСИГА ДАМ ОЛИШГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИ.
1 киши учун 3 кунлик путёвка баҳоси — 21 сўм.
1 киши учун 5 кунлик путёвка баҳоси — 38 сўм.
1 киши учун 10 кунлик путёвка баҳоси — 74 сўм.
2 ва 4 кишилик оилавий путёвкалар ҳам мавжуд.
«ФАРҲОД» ТУРИСТИК БАЗАСИ Фарҳод сув омборининг (Сирдарё ўзанида) чап соҳилига жойлашган. Туристлар 2, 3 ва 4 кишилик коттежларга жойлашишади. Рақс майдончаси, кутубхона, кинотеатр, биллиард хона, спорт майдончаси, сув ҳавзаси, пляж, қайиқ станцияси туристлар хизматига бериб қўйилади. Бу ерда моторли қайиқни прокатга олиш ҳам мумкин. Туристлар Бекобод ва Ленинобод шаҳарларига қизиқарли саёҳатларга чиқишади.
«ЧИМЁН» ТУРИСТИК КОМПЛЕКСИДА октябрь — декабрь ойларида 5, 10 кун муддат билан мириқиб дам олиш мумкин.
1 киши учун 5 кунлик путёвка баҳоси — 35 сўм.
1 киши учун 10 кунлик путёвка баҳоси — 70 сўм.
«ЧИМЁН» туристик комплекси Тошкентдан 80 км. олисда, денгиз сатҳидан 1.650 метр баландликдаги тоғ дарасига жойлашган. Туристлар 9 қаватли меҳмонхонанинг ҳамма қулайликлар муҳайё этилган 3—4 ўринли хоналарига жойлашишади. Кино зали, кутубхона, видиобар, дискобар, шоколад бари, сауна, автомат ўйинлар зали, спорт заллари, биллиард хона, туристлар хизматида бўлади, улар фаэтон ва отларда сайр қилишлари, осма арқон йўл орқали тоғ тепасига кўтарилишлари мумкин.
Справкалар юзасидан қуйидаги адресга мурожаат қилинсин: Тошкент шаҳри, Т. Шевченко кўчаси, 44-уй.
Телефонлар — 33-67-03, 33-10-55. «Кумушкон» бўйича: жума куни соат 11 дан 18.00 гача; «Фарҳод» бўйича: ҳар куни, соат 10 дан 18.00 гача, «Чимён» бўйича сешанба ва жума кунлари, соат 15 дан 17.00 гача мурожаат этишингиз мумкин.

ТАШКИЛОТЛАР, МУАССАСАЛАРНИНГ РАҲБАРЛАРИ ВА АЛОҲИДА ГРАЖДАНЛАР ДИҚҚАТИГА!
1990 ЙИЛ УЧУН
марказий, республика, область, шаҳар ва район газета ва журналларига
ОБУНА БЎЛИШ МУДДАТИ
31 ОКТЯБРГАЧА УЗАЙТИРИЛГАН
ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ «СОЮЗПЕЧАТЬ» АГЕНТЛИГИ.

«Орзу» Тошкент чарм-галантерея ва спорт буюмлари ишлаб чиқариш бирлашмаси коллективи бош директор ўринбосари Н. Ғ. Олимжоновга отаси

Мирғиёс ОЛИМЖОНОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

СПОРТ

ФУТБОЛ

⊙ Жума куни Швейцарияда Европа клублари турнирларининг қуръаси бўлиб ўтди.

Чемпионлар кубогида иштирок этаётган Днепропетровскнинг «Днепр» командаси нимчорак финалида Австриянинг «Тироль» командаси билан дастлабки матчни ўз майдонида ўтказади. Кубок соҳиблари кубоги ўйинларида Москванинг «Торпедо» командаси Швейцариянинг «Грасхопперс» командасини қабул қилади. УЕФА кубогида эса Киев динамочилари Чехословакиянинг «Баник» клуби билан ўз майдонида тўп сурадилар. «Спартак» ГФРнинг «Кёльн», «Жальгирис» Югославиянинг «Црвена звезда», «Зенит» ГФРнинг Штутгарт командалари меҳмони бўлади.

Дастлабки ўйинлар 18 октябрь, такрорий учрашувлар эса 1 ноябрда ўтказилади.

ЕНГИЛ АТЛЕТИКА

⊙ Боку шаҳрида 26 Боку комиссарлари 15 меъморнали бўлиб ўтди. Мусобақаларда жаъми 6 рекорд ўрнатилди. Рекордчилар орасида тошкентлик югурувчи В. Зайцев ҳам бор.

Ҳарбийларга тенглаштирилган имтиёзлар

МЕН Улуғ Ватан уруши йилларида мамлакат ичкарисидаги заводларнинг бирида урушга зарур бўлган қурол-яроғ ишлаб чиқаришда қатнашганим учун «Меҳнатда ўрнак кўрсатганлиги учун» медали билан тақдирланганман.

Уруш йилларида бизга ўхшаш мамлакат ичкарисида меҳнат қилган ишчиларга уруш қатнашчиларига тенглаштирилиб имтиёзлар берилган эмиш деган гапни эшитдим. Агар шу гап рост бўлса, бу ҳақда маълумот беришингизни илтимос қиламан.

М. ҚОРИЕВ,
Оржоникидзе район, Қибрай посёлкаси.

— ҲАҚИҚАТАН ҳам шундай қарор қабул қилинган. 1988 йилнинг 1 июлидан эътиборан Улуғ Ватан уруши йилларида мамлакат ичкарисидаги фидокорона меҳнати ва ҳарбий хизмати учун СССР орден ва медаллари билан мукофотланган кишилар урушда қатнашган ҳарбий хизматчиларга белгиланган имтиёзлардан фойдаланмоқдалар. Бу ҳақда СССР Социал масалалар ва меҳнат Давлат комитети ва ВЦСПСнинг тушунтириш хати эълон қилинди. Унга кўра мукофотлар қаторига уруш йилларида шаҳарларни, тегишли жойларни мудофаа қилишда ўрнак бўлганларга атаб таъсис этилган медаллар ҳам киради.

Имтиёзлар олиш ҳуқуқини берувчи ҳужжатларга шахсини тасдиқловчи паспорт ва орден китобчаси ёки медалларга берилган ҳужжатлар киради.

Ҳуқуқий мавзуда суҳбатлар

Уруш йилларидан кейинги мамлакат ичкарисидаги фидокорона меҳнати ва ҳалол ҳарбий хизмати учун мукофотланганлигини меҳнат дафтарчасидаги қайдлар ёки архив муассасаларининг справкаси билан ёхуд бошқа тааллуқли органларнинг кўрсатмаси билан тасдиқлаш мумкин. Бунга ўхшаш тасдиқлаш ҳолатлари мукофотларга тааллуқли ҳужжатлар йўқолганида ҳам зарурдир.

80 сўм нафақа пули олаётган ва дори-дармонни 50 фоиз арзон нархига олиш ҳуқуқига эга бўлган пенсионерларга ушбу имтиёзлардан фойдаланиш учун пенсия гувоҳномаси асос бўлиб ҳисобланади. Агар гувоҳномани берувчи муассасанинг 50 фоиз камайтирилган нархда дори-дармонлар берилиши ҳақида муҳр билан тасдиқланган имзо бўлса, у ҳолда бундай имтиёздан фойдаланиш учун бошқа ҳужжатлар талаб қилинмайди.

Дорихоналар муассасаларининг бошлиқлари юқорида кўрсатилган тоифалардаги беморларни дори-дармонлар билан сўзсиз таъминлаш масаласини зудлик билан ҳал қилишга мажбурдирлар. Қариялар ва инвалидлар учун мўлжалланган уй-интернатларда яшовчи, уруш ва меҳнат ветеранларининг моддий таъминотини яхшилаш мақсадида уларнинг шахсий эҳтиёжлари учун бериладиган пул миқдори ҳам оширилди.

Юқорироқ миқдорларда пенсия олиш ҳуқуқига эга бўлган, уй-интернатларда яшаётган шахслар (уруш инвалидлари ва бошқалар) учун ҳам тайинланган пенсияни 10 фоизидан кам бўлмаган миқдорини олиш ҳуқуқи сақланади (давлат пенсияларини тайинлаш ва тўлаш ҳақидаги Низомнинг (75-банди). Шунингдек ВЦСПС Президиумининг 1988 йил 26 апрелдаги «Санаторий ва курорт хизматини янада ривожлантириш ва яхшилаш ҳақида»ги қарорида кўрсатилишича, Улуғ Ватан уруши йилларида мамлакат ичкарисидаги фидокорона меҳнати ва ҳалол ҳарбий хизмати учун СССР орден ва медаллари билан мукофотланган кишилар мамлакатнинг курортларига октябрь ойидан апрель ойигача йўлланмасиз ёки комплексли курсовкалар билан келсалар, йўлланма нархининг 30 фоизини тўлайдилар. Нархнинг қолган 70 фоизи курорт кенгаши томонидан социал суғурта ҳисобига қопланади.

А. ҲАСАНОВ,
юрист.

ОБУНА ДАВОМ ЭТАДИ

Ҳурматли газетхонлар! 1990 йил газета ва журналлари учун обуна қилиш муддати 1 ойга узайтирилиб, 31 октябргача давом этадиган бўлди. Келаси йил ҳам «Тошкент ҳақиқати» газетасини мунтазам олиб туришни истасангиз шу кунларда унга обуна бўлишни унутманг. Бунинг учун «Союзпечать» агентлигига ёки иш жойингиздаги, ўқув юрти ва турар-жойингиздаги жамоатчи матбуот тарқатувчиларга мурожаат қилсангиз бўлади. Улар сизни келаси йил матбуоти учун обуна қилиб қўйишади.

«Тошкент ҳақиқати»га обуна исталган муддат учун чекланмаган миқдорда қабул қилинади.

Газетанинг ОБУНА БАҲОСИ бир йилга — 7 сўм 68 тийин, олти ойга — 3 сўм 84 тийин.

Редакцияга хат

«ЧАЙКА», БОГДАН ХМЕЛЬНИЦКИЙ ВА ТОШКЕНТ

ҲАР БИР шаҳарнинг ўз юзи, фақат унгагина хос бўлган меъморчилиги, номлари, табиати ва ҳоказо бошқа жиҳатлари бўлиши лозим. Ундаги бу ўзига хослик шу жойнинг тарихи, ўтмиши билан боғлиқ бўлса нур устига нур бўлади.

Афсуски, пойтахт шаҳримиз Тошкент хусусида бундай дея олмаймиз. Узоққа бормайлик, шаҳарнинг «ҳаво дарвозаси» — аэропорт тарафга олиб борадиган катта кўчага Богдан Хмельницкийнинг номи берилган. Нима учун? Менимча, бу одамнинг нафақат Ўзбекистон, балки Ўрта Осиё билан ҳам боғлиқ томони йўқ. Ёки «Чайка» кинотеатрини олайлик. Нима учун бу кинотеатрга, айтайлик, Усмон Носир номини бериш мумкин эмас? Мумкин, ҳаммаси мумкин. Фақат эски кўникмалардан қутула олганимиз йўқ, кимдандир ҳадиксираб иш юритадиган раҳбарларимиз кўп.

Шундай бўлиши керакки, республикамизда жойларга қўйилган ҳар битта ном — Ўзбекистоннинг тарихи билан боғлиқ бўлсин. Бундай исмлар оз эмас: Широқ, Спитамен, Тўмарис, Жлолиддин, Мангубердиларнинг исмлари нафақат кўчаларимиз номини жаранглатиб туриши керак, ҳатто бу халқ қаҳрамонларига ҳайкал ўрнатиш ҳам мумкин.

1991 йили бобомиз Алишер Навоийнинг туғилганига 550 йил тўлади. Шу муносабат билан Бешёғочда унинг номида бўлган ва кейинчалик бузиб ташланган кинотеатрни қайтадан тикласак, ҳазрати Навоийнинг пок руҳини шод этган, келажак авлодлар олдида ўзимизни ҳам бироз бўлса-да, оқлаган бўлур эдик.

Э. УМАРОВ.

РАНГ-БАРАНГ ОЛАМ

Велосипедда 10 йил

● ФРАНЦИЯЛИК оилавий велотуристлар Ер шари бўйлаб бошлаган саёҳатларининг ўнинчи йилида Канададаги Монреаль шаҳрига етиб келдилар. Клод ва Франсуаза Эрвелар 100 минг километрдан зиёд йўл босиб, 38 мамлакатда бўлишди. 1980 йилнинг баҳорида ёш келин-куёв тўйдан сўнг дунё кўриш, ўзларини синаб кўриш умидида ана шундай саёҳатга отланган эдилар. Улар ўз маршрутларини Европа, Осиё, Австралия ва Янги Зеландия ерлари бўйлаб режалаштирган эдилар. Айтганча, айнан Янги Зеландияда бундан ўн бир ой бурун уларнинг қизи туғилган. Ҳозир у ҳам ота-онаси билан, махсус ясалган аравачада, биргаликда сафар қилмоқда.

Эр-хотиннинг гапига қараганда улар ҳали замон қулайликлари — шинам уй, автомашиналарни соғинишмаган кўринади. Саёҳатчилар келгуси йили Жанубий Америка бўйлаб велотуристликни давом эттириш ниятида эканлар.

ҲУШЁР БЎЛИНГ— ЭЛЕКТРОНИКА!

● «ҲАЙДОВЧИ йўл қоидасини бузма, сени электроника кузатиб турибди!» — газеталарда пайдо бўлган ана шундай эълонларга маҳаллий қоидабузарлар унчалик аҳамият беришгани йўқ. Шунинг учун ҳам дарҳол бирин-кетин жазоландилар. Улар Деҳли полициясининг янги хизмат тури ходимларига юздан минг рупиягача жарима тўлашга мажбур бўлдилар.

Ҳиндистон пойтахти кўчаларида пайдо бўлган видеоаппаратлар билан жиҳозланган «жип» машиналари йўл ҳаракатини назорат қилибгина қолмай, қоида бузгани ҳақидаги маълумотни кўрсатиб беради ҳамда ёзиб олади. Инспекторларга эндиликда қайсар ҳайдовчилар билан ади-бади айтишиб вақт кетказишларига ҳожат қолмади. Кассетани магнитафонга қўйиб, ҳайдовчи қандай хатога йўл қўйганини, тезлик нормадан қанча ошганлигини шундоқ кўз ўнгида намойиш қилиб беради...

Лекин Ҳиндистон йўлларида ҳали-вери тартиб изга тушмаса керак. Негаки, яқинда ўтказилган текширув натижаларига кўра, маҳаллий ҳайдовчиларнинг нақ 90 фоизи ҳатто энг оддий йўл ҳаракати белгиларини ва қоидаларини ҳам билишмас ва албатта ўз-ўзидан равшанки, унга амал қилишмас экан.

Муҳаррир
Н. НАСИМОВ.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА»)

БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, ТОШКЕНТ ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32.

Муҳаррир ўринбосарлари — 335885, 325747, 337916; 325748; масъул котиб — 334808, 325353; масъул котиб ўринбосарлари — 325750; БЎЛИМЛАР: идеология — 325778; агросаноат — 325647; саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 325749; маҳаллий советлар ҳаёти — 325733; социал масалалар — 325556; маданият — 325767; адабиёт ва санъат — 325553; ахборот, ҳарбий-ватанпарварлик — 325645; хатлар ва оммавий ишлар — 334048, 325354; жамоатчи совет қабулхонаси — 334048, 325354; эълонлар бўлими — 325727.

Р — 06035. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Индекс: 64684. Б.— 1695. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12